

సమీక్ష

భారతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సంపాదకుడు: విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము ౧౬

రాజధాని హైదరాబాద్ 16-8-1979

సంపుటము 18, 19, 20

—* ఈ సంచికలో —*

1. 'ఏకవీర' లో ప్రతీకలు - ఒక పరిశీలన,
2. స్త్రీల పాటలలో అప్పగింతలు.
3. కవీ - విమర్శకుడూ ఆధునిక సాహిత్యానికి రెండు కళ్ళు !
4. నవలా సాహిత్యము - శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ (1947 - 77)
5. నమ్మకము (పద్య)
6. మార్గపద్ధతి - ఆధునిక రచయితలు 'శ్రీనాథుడు'.
7. ప్రాచీన కవులకు సామాజిక స్పృహ లేదా ?
8. ఆనందగజపతి - సమస్యా పూరణము.
9. ఈపక్షంలో.

1—9—79 సంచికలో నవ్యకవితా యుగోదయశ్రీ - ఉదయశ్రీ, శ్రీ శ్రీ కవిత్వంలో హాస్యం, మన కద్దరి కథ మొదలగునవి ఉంటాయి.

—* 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును —*

చందా

సంవత్సరమునకు రూ 10.00.

అర్ధసంవత్సరమునకు రూ 5.00.

విప్రతి 50 పై.

‘ఏకవీర’లో ప్రతీకలు - ఒక పరిశీలన

— శ్రీ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి

మానవుడు అనాదినుండి తన సౌఖ్యం కొరకు పోరాటం సలుపుతూనే ఉన్నాడు. ఈ సౌఖ్యకాంక్ష ఒక్క స్థానిక జీవితంలోనే కాక అటు భాష లోనూ ఇటు సాహిత్యంలోనూ కనిపిస్తుంది. ఒక విషయాన్ని హృదయాని శత్రువు నేటట్లు చెప్పడానికి వర్ణనతో కూడిన వివరణ చేసేటటులు ఆ విషయాన్ని అంతటిని ఒకవస్తువులోగాని భావంలోగాని నిశ్చిప్తం చేసి చెప్పడం అటు రచయితకు ఇటు పాఠకుడికి సౌఖ్యంగా ఉంటుంది. ఇవే ప్రతీకలుగా చెప్పవచ్చు.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారి నవల్స్ లో కల్గి ఏకవీర నవలలో కళావిలువలు అధికంగా నిశ్చిప్తమయినాయి. ఆ విలువల్లో ఒక భాగమే ఈ ప్రతీకలు.

ఈ నవలలో ఖట్టాన్-మీనాక్షి; వీరభూపతి-ఏకవీరలు పరస్పరం గాఢంగా ప్రేమించు వంటారు. కాని ఆ సమయంలో వాళ్ళు ఏకవీరలకు, మీనాక్షి-వీరభూపతులకు వివాహం జరుగుతుంది. ఈ నలుగురి మౌనానికి సంఘర్షణా చిత్రణ ప్రధానంగా సాగుతుంది నవల.

ఒకసారి వీరభూపతి ఇంటిలో ఖట్టాన్, తన ప్రేమించిన మీనాక్షిని వీరభూపతి వివాహముచేసి కొన్న వార్తని దిగ్భ్రమ చెంది పడబోయి ఇంటికి వెళ్ళుచుంటాడు. “ఎదురుగా కమ్మరిగాని కొలిమిలో బండగ్రాగిన ఇనుప పండువలె నూత్యదయ మయినది.” తన గాఢంగా ప్రేమించిన స్త్రీని తనకు శత్రుత్వ ప్రయిమిత్రుడైన వీరభూపతి చేసికొన్న వార్త విన్న హృదయంలో అంత సంఘర్షణ జరుగుతుందో వేరే చెప్పలేదు. ఆ సంఘర్షణ ప్రజ్వలనాన్ని తించడానికి ఎంతవరకైనా చేయ

వచ్చు కాని, ఉదయిస్తున్న ఒక్క సూర్యుడిని ప్రతీకగా చేసికొని చెప్పడం దలచిన భావానికి ఏలోపం రాకుండా వాచ్యం కాకుండా చెప్పడం జరిగింది. అందుకే “భావ ప్రకటనకు వాతావరణ కల్పనకు తోడ్పడే శబ్దాలు ప్రతీకలు” అంటాడు ప్రఖ్యాత ఫ్రెంచి ప్రతీక కవి మలాక్కే. తర్వాత ఈ ప్రతీకలోని భావాన్ని వీరభూపతితో ఖట్టాన్ వాచ్యంగా అంటాడు. “నీకన్న నాకు ప్రపంచంలో ప్రేమింప గలవారు లేరు. అట్టి నీ భార్యను ప్రేమించుట, నా హృదయము కణకణలాడు నిష్పలంలో నిడ చేసి కాలిచ్చినట్లయినది.

మీనాక్షి ఏకవీర ఇంటికి పోతుంటాడని అప్పుడు ఇరువురూ బాజీపందిరి క్రిందుగా నేకవీర గదికి బోవుచుండిరి. ఒక పసరు మొగ్గ ఏకవీరపై బడినది, ఒక పచ్చియాకు మీనాక్షిపై బడినది. పసరు మొగ్గ పచ్చియాకు, ఏకవీరా మీనాక్షి భవిష్యజీవితాలకు ప్రతీకలు. కాలమనే లతకు పసరు మొగ్గ, పచ్చియాకు ఏకవీరా మీనాక్షులు. ఏకవీర సించి ఆస్వాదంప బడిన తరువాత రాలవలసింది. పసరుగా ఉండగానే రాలి పోయింది మొగ్గ ఏకవీర జీవితంలో అదే జరిగింది. స్పష్ట క్రమంలో తనవంతు కర్తవ్యం నెరవేర్చవలసి ఉండగా, భర్త ఖట్టాన్ తనను ప్రేమించి ఆస్వాదించునన్న సమయంలో కాలానికే దూరంగా జరిగి పోయింది ఏకవీర. లతకు అంటిపెట్టుకొని పండుటాకుగా మారింతుర్వాత రాలవలసిన ఆకు పచ్చగా ఉన్నప్పుడే రాలింది. మీనాక్షి జీవితంలో కూడ ఇదే జరిగింది. కాలమనే లతకు భర్త అనే ఈ నెకు అంటిపెట్టుకుని ఉన్నప్పుడే ఆకు జీవితాంతం సజీవంగా

ఉంటుంది. భర్త వీరభూపతి సన్యాసి కావడం వలన మీనాక్షి ఆతనినుండి తొలగినట్లు ఈ నెనుండి కేంద్రబడిన పచ్చియాకు త్వరలో ఎండి నశించక తప్పదు కదా! ఇంత భావం ఆ మొగ్గ ఆకులలో నిబిడీ కరించారు విశ్వనాథ.

ఈ నవలలోని ప్రతీకల కన్నింటికీ పతాక ధ్యానికి ప్రతీక, అమృతం పాత్ర. శకటపారథుల పదేండ్ల కిల్ల అమృతం “ఆపిల్ల తల నెండు” కలు సంస్కార హీనములై రాగి బొచ్చువలె దాని మొగము మీద వ్రాలుచుండెను” ఇది ఆపాత్ర ప్రవేశము 1939 ప్రాంతములలో పరపరిపాలనలో నున్న మన దేశమున ధర్మము అసంస్కృతమై టీచించి ఉన్నదని ఈ ప్రతీక ద్వారా ఆనాటి ధర్మస్వరూపాన్ని ప్రత్యక్షీకరించాడు విశ్వనాథ.

ప్రతిమానవుడి ఆంతరాత్మ ధర్మ ప్రబోధము చేయుచునే ఉండును. ఒక తిప్పణి చేయబోవుచున్నప్పుడు, ధర్మము తలచుకొన్న భయమగుచుండును. ఏకవీర సంఘ ధర్మము నాచరించుటకు సిద్ధపడి మళ్ళీ ఒక మారు వ్యక్తి ధర్మము వైపు చూడ బోవును. అప్పుడు సంఘ ధర్మములే భయము. “గుఱ్ఱపు వాళ్ళపిల్ల అమృతము తనపెద్ద కన్నులు మఱితే పెద్దవిచేసి కొని ఏకవీర వంక తడక దృష్టితో జూచుచున్నది..... ఏకవీరకు భయము వేసినది ... అమృతం ధర్మానికి ప్రతీక కనుకనే అమృతాన్ని చూసి ఏకవీర భయపడినది.

ఏకవీర తన్ను ఖట్టాన్ ప్రేమించుట స్వప్నగత వృత్తాంత మనుకొని పూర్వ ప్రేయోమూర్తియైన వీరభూపతిని తలచుకొనును.” ఇంతలో నమృతము తనవంక దొంగి చూచుచున్నట్లులికపడి ‘అరండీ

విరుంబు' తన చెవులలో ధ్వనించి మరల కట్టాన్ ప్రేమమూర్తి పరిణత భావుని భావించి నేలకుగాక మింటికి గాక పరితపించుచుండెను." కట్టాన్ పై ప్రేమ సంఘధర్మము వీరభూపతిపై ప్రేమ ఆత్మధర్మము కట్టాన్ ఏకవీరను ప్రేమిస్తానని కాంతకుముందు మాటిచ్చినాడు, కాని నమ్మకము గడలజూచినది. అంటే ఆత్మధర్మమైన వీరభూపతిపై ప్రేమ కల్గించజూచినది. సంఘధర్మమైన కట్టాన్ పై ప్రేమ కల్గించచూచినది. ఆ సీతిలో అమృతము తనవంక జూచుచున్నట్లులికి పడినది, 'అరండేవిరుంబు' అనగా ధర్మము నాచరింపుమన్న వాక్యము చెవులలో మాత్రోగినది సంఘ ధర్మానికి ప్రతీకయిన అమృతము కన్పించగానే అనగా ఆపాత్ర పాచ్యరించగానే సంఘధర్మమువైపు ఏకవీర మనసు మరలినది.

ఒకసారి వీరభూపతి ఇంటికి ఏకవీర పోతుంది. వీరభూపతితో స్వర్ణసుఖమును పొందుతుంది. సుందరేశ్వరునివైపు వస్తుంది "పదురుగా గుఱ్ఱపువాళ్ళ పిల్ల అమృతము నిలుచున్నది. చింపిరిజాట్లు, చూసిన పరికిణి. చొక్కా లేదు. దాని కన్ను లెఱ్ఱగా నున్నవి. ఆమె (ఏకవీర) రిలువెల్ల జలించి పోయింది." ఏకవీరకు కట్టాన్ తో వివాహమవుతుంది ఆమెను ఇతరులు తాకరాదు ఆమె ఇతరులను స్పృశించరాదు. అది సంఘపుకట్టుబాటు. అది సంఘధర్మము. అట్లు చేయుట సంఘధర్మానికి విరుద్ధం. ఏకవీర అట్లు చేసినది. సంఘంయొక్క ఆగ్రహాన్ని అమృతం పాత్రవల్లనద్వారా, ఆపాత్రను ప్రతీక చేసి చూసారు రచయిత. అందుకే ఏకవీర చలించినది.

కట్టాన్ వచ్చి ఏకవీరను తాకబోతది. ఆమె దొరకకుండా వెళుతుంది ఏక్కడక అంటాడు కట్టాన్. వైద్యునికి అంటుంది ఏకవీర. ఎందుకు అంటాడు. నాయెడల మహాభు మున్నది. అది కడిగి

స్త్రీల పాటలలో అప్పగింతలు

— శ్రీమతి శిష్టా లక్ష్మీనరసమ్మ, ఎం. ఏ.

(10, 17 సంచికల తరువాయి)

'సీత అప్పగింతలు' అను పాట యందు సీత తల్లి సీతను అత్తవారింటికి పయనము చేయుచు ఆమెకు సారెను సిద్ధము చేసినది. అంతయు సిద్ధమైన పిదప - ముదముతో జనకులకు మొక్క వైదేహి సన్నంపు ముత్యాలు జలపోసి నటుల జానకి చెక్కిళ్ళ పడెను కన్నీళ్ళు.

ఓడ్డను అత్తవారింటికి పంపుచు తల్లి ఏవిధముగా వ్యథ కెందునో, అదే విధముగా అత్తవారింటికి పోవు బిడ్డ కూడ మిక్కిలి దుఃఖించును. తాను చిన్ననాటి

వేయుటకు అంటుంది ఏకవీర. అప్పుడు అమృతం వర్షన "దువ్విస తలతో పరికిణి తొడుక్కొని చొక్కా తాలించియింటికి వచ్చుచు "అరండేవిరుంబు—అని పిచ్చి పిచ్చిగా బాదుకొనుచు వచ్చుచుండెను ఆమె ఏకవీరను జూచి భయపడి పారిపోయెను" సంఘధర్మానికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించిన ఏకవీర తన ఆధర్మాన్ని కడిగి వేయుటకు తన ప్రాణాలనే వదిలి వేయుటకు సిద్ధపడుతుంది. అంటే సంఘధర్మానికి న్యాయం చేకూరుతుంది. అందుకే సంఘధర్మానికి ప్రతీక అయిన అమృతం సంస్కృత యయి ఉంది. సంఘధర్మం కొఱకు ప్రాణాల్ని వదలటానికి సిద్ధపడిన ఏకవీరను చూచి సంఘం గడగడలాడింది ఆభావాన్ని అమృతంలో చూపించారు రచయిత.

అమృతంపాత్రను చివరికా సంఘధర్మానికి ప్రతీకగా చేసి చెప్పడం ఈ క్రింది Keneth Burkle వాక్యాలను గుర్తుకు తెస్తుంది. "A Symbol is the verbal parall to a pattern of experience"

—....—

నుండియు పుట్టిపెరిగిన ఊరు, తన లోడి చెలికాండ్రను తన సోదర సోదరీముఠులను వదలి యుండుట ఆమెకు బాధాకరమైన విషయమే తాను అడుగిడి బోవునది క్రొత్త ప్రదేశము. అచటి వ్యక్తులందరును పరిచయములేనివారే. అచట తా ననుభవింపబోవు జీవితమును తలచుకొనిన ఆమెకు అంతయు అయోమయముగానే యుండును. అందుచే నామెకు కన్నీళ్లు జలజల రాలినవి. జనకుడు కుమార్తె కన్నీటిని తుడిచి రాజాధిరాజ సురరాజకేఖరుడు, రాజాధిరాజ సుత రామచంద్రుడు" సీపతి యనియు, దుఃఖింప వలసిన దేమియు లేదనియు, కుమార్తె నూరడించినాడు.

ఓ తల్లిలో నిన్ను కన్న లాభంబు వారి అల్లుడాయె మా అదృష్టముచేతా అని శ్రీహరి అల్లుడగుటచే తమ జీవితములు ధన్యమైన వని భావించి తమ అదృష్టమునకు మురిసిపోయినాడు. అతివ తన పుత్రికి అన్నియును జెప్పి అతి జాలిగా సుతను అప్పగించెను పుట్టినింటికిని, పెట్టినింటికిని - గౌరవము వచ్చునటుల పృథక్రింపుమని సీత తల్లి కుమార్తెకు హితవు ను పడేశించి కుమార్తెను అప్పగించినది.

'సీతను అత్తవారింటికి పంపుట' అను పాట యందు సీతకు వైవిధ్యముగానే బుద్ధులన్నియును గరపి, అల్లుడైన రామునితో జనకు డీవిధముగా పలికాడు.

అల్లుడవు చెలికాడవు తల్లివి కండ్రివి నీవే అని సీతాదేవి బరువు బాధ్యతలను, కష్టసుఖములను రామునికే అప్పగించినాడు. సీతకు తల్లి, తండ్రి, చెలికాడు రాముడే కనుక నామె జీవితమును సౌఖ్యప్రద మొనరింపజేయునది రాముడే అని విశదీకరించినట్లులేనది.

పలుమారు మామీద ప్రేమ లుంచ
కుమీ అని తల్లిదండ్రులు కుమార్తెకు
బోధించుచు స్త్రీకి పుట్టినంటిపై మక్కువ
సహజము. ఆ సహజగుణముచే నామె
తన వార ఆధిక్యమును పలుమారులు
అత్తింట కొనియాడుచుండును. ఈవిధ
ముగా పుట్టినంటి వారి గొప్పతనమును
పలుమారు వ్యక్తముచేయు చుండుటచే
అత్తింటివానికి, భర్తకు ఆమెపై ఆగ్ర
హము కలిగి ఆమె గృహజీవనమున కల
తలు ఏర్పడుట కవకాశముండును. దీనిలో
నామె జీవితము సుక్రమముగా నుండక
పోవచ్చును. దీని నంతను గమనించియే
తల్లిదండ్రులు కుమార్తెకు పలుమారు
మామీద ప్రేమ లుంచకుమీ అని
బోధించెదరు.

తల్లి కుమార్తెకు 'ఎన్నటికైనను నాగు
నిల్లె నిత్యమునుకొను' మని నుడువుచు
కుమార్తె పుట్టినంటిపై బంగ పెట్టుకొన
కుండుటకై తఱచుగ అన్నలను, తమ్ము
లను పంపెదననియు, పండుగలకు నిన్ను
తీసికొని వచ్చెద మనియు కుమార్తెను
ఓదార్చును. తన కుమార్తె క్రొత్త ప్రదేశ
ములో నూత్న వ్యక్తుల మధ్య సేవిధ
ముగ నుండునో యని తల్లిడిల్లుచు తనను
తాను సంబోధించుకొనుచు -

మూడు నెలలకు చెన్నమీరగా తిద్దు
లొచ్చును

అన్నలను తమ్ములను పంపెద
అతివశా నిను తీసుకొస్తురు

అని కుమార్తెను ఊరడించి అత్తింటికి
పయనము చేయించును.

తల్లిమారు అత్తగ జూడవే బిడ్డ
తండ్రిమారు మామ తనవలె విడి నెలు

కరుణ గలిగుండ వే కమలాక్ష నీవు
ఎవ్వరికి ఎదురుగా బదులు మాట్లాడక

దెదరి ఉండుము తల్లి భేదంబులేక
తత్తరంబడి విడిచి అత్త గారీమాట

చిత్తమున కేర్చుకో చిత్రారు బొమ్మ
పెద్దలు పిన్నలు వచ్చుమార్గము దెలిసి

గద్దెపై కూర్చున్న క్రొత్తున్న దిగవే

ఈ పాటయందు అత్తాకోడండ్రు
నడుమ గల అనుబంధ మెంత సున్నిత
ముగా నుండవలయునో వివరింపబడినది.
ఆ సుతిమెత్తనితనము లేక యే అత్తా
కోడండ్రు నడుమ కీమలాటలు ప్రారంభ
మగుచున్నవి. ఈ పాట ఒక వినుత్న
పద్ధతిలో పాగినది. అప్పగింతల పాట
లలో నాధారణముగ తల్లి తన కుమార్తె
ను కన్నబిడ్డవలె కాపాడుమని
వివ్యుత్పరాలిని ప్రార్థించిన ది గాని
తన కుమార్తెకు అత్తమామలను గౌర
వింపవలయునని హితము గరపినదే కాని,
వారిని తల్లిదండ్రులవలె భావింపవలయు
నని చెప్పలేదు ఈ గేయకర్త (ర్త)
మిక్కిలి అనుభవముతో రచించినటుల
కానించుచున్నది. కోడలు అత్తమామ
లను తల్లిదండ్రులుగ భావించి గౌరవిం
చిన నాడే అత్తమామలు కోడలిని కన్న
కుమార్తె వలె భావించి ఆదరమును
చూపుదురు. కాని ఈ గౌరవాదర
ములు లోకములో ఆసాధారణములు
గదా. పెద్దవారిని ఏవిధముగ గౌరవింప
వలయునో గూడ నీపాట యందు విశ
దము చేయుబడినది. ఈ పాటను రచించి
నది స్త్రీకావచ్చునని నాఉహ. అప్ప
గింతల పాట లన్నిటి యందును అత్త
మామలకు మన్నన చేయుమనియు, వాం
మాటను మన్నింపు మనియు బోధించి
గాని అత్తమామలను తల్లిదండ్రుల వలె
భావింపవలయునని బోధించిన వారు
లేరు ఈ గేయమును రచించినది

స్త్రీకనుకనే అనుభవముతో కూడిన
ఈ భావములను సుశక్తి మొనరించినది
మరియొక పాట యందు కామేశ్వరీ
దేవికి తల్లి బుద్ధులు గరపుచు ఈవిధముగా
పలుకుచున్నది
గడపాపై కూర్చుండి
జడవిప్ప బోకూ
కూర్చున్నప్పుడే తల్లి
కురులు దులపాబోకు

మనవారు గడపను గౌరీదేవి గా
భావించి కొలచుచుండురు. గడపను
పనుపు కంకుమలలో నలంకరింతురు.
పూజనీయుమైన గడపపై కాలుమోపుట,
కూర్చుండుట, మొదలగునవి చేయకూడ
నివి గడపమీద కూర్చుండిన గడువ
రాని గండములు కలుగునని మన వారి
నమ్మకము గడపపై కూర్చుండి జడ
విప్పుట దరిద్రహేతువు. నేలపై
కూర్చుండి కురులు దులుపుట కూడ
అట్టిదే. కావుననే ఈపాట యందు
చేయకూడని వానిని చేయుట వలన
కలుగు ఫలితములను తల్లి కుమార్తెకు
ఉపదేశించినది.

అప్పగింతల పాటలలో హాస్యపూరిత
ములగు పాటలు గూడ కలవు. వీనియందు
అప్పగింతల పాటలయందు సహజముగ
నుండు కరుణరస పూరితముగు భావము
లోపించి వినువారికి హాస్యజనకములై
యుండును. ఈ పాటలు కేవలము
హాస్యముకొరకై రచింపబడియుండ
వచ్చును. అప్పగింతల సన్నివేశము
కరుణరసస్ఫూర్తకమై తల్లిదండ్రులకే
గాక అచటనున్న వారందరికి హృదయ
ములు భారమగును ఆ భారమును
తగ్గించి వారి నందరిని ఉల్లాసపఱచు
టకై కొంతమంది కొంటెకోణంగు లీవిధ
ముగ పాటలను పాడి ఆ సన్నివేశమును
ఉల్లాసవంతముగ చేయుదురు.

అత్తమామలు గాని ఆడబొట్టెలు గాని
లేరమ్మ నీదెంత పున్నెమో గాని
మగడు వక్కడే గాన మనను

కక్కినయట్లు
మర్చించి నీవళము చేసుకోవమ్మ
నీమాట వినిపించు అనిముషమందును
గజగజ వణుకునట్లు గడిగిసి చూపు
ఇరుగమ్మలు పొరుగమ్మలు ఏమైన అంటే
వాడలిపోకను నీవు వాడలకొట్టమ్మ
పతి కోపపడినపుడు పడియుండబోక

శంతకు పదిరెట్లు ఆతని మర్రించు
ర్రను వంచుకోగల భార్య గౌరవమెన్న
గారాజుకైన రమణిలో లేదు.

ఈ పాట ఎల్లోరా గారి సేకరణ
గోనిది. హాస్యరసపూరిత మగు అప్ప
ంతల పాట మరియొకటి కూడ కలదు
దియును ఎల్లోరా గారి సేకరణలోనిదే.

అప్రతా ధర్మంబు భక్తిలో సలిపి
తని చెంపా మీద అంటిస్తువుండు
ంగనిలో సేకసు సరిపడకపోతే
గదానివలె నీవు పడబోవుతల్లీ
త్తమామలు సీత అతక కాయంలే
త్తమగ్గులుపెట్టి కృంగతియి తల్లి
వసేయించుకో చిన్నతలచేతి
గౌవగారిని నీదు బానిసగచూడు
గోటికోడలి బిడ్డ కూటికేడిస్తే
టకోడుచ్చుకొని ఒక పెట్టనమ్మ
త్తవచ్చి నిన్ను పనిచెయ్యమంటే
లకి పట్టెనుకో పడకేయనమ్మ
పిద్దలూ నినుచూసి పిలువవచ్చితే
పిద్దపెట్టున గోలపెట్టి కేకేయజీ
తువలె మెత్తంగ ఎరుగనట్లుండీ
పీకువలె బిగుసుకొని మేలుకొనియుండు

ఈ పాటల యందు వివరింపబడిన విధ
మగ ఏస్త్రీ ప్రవర్తించినను, లోకము
మీను గయ్యాళిగంపలేంద జనుకట్టును
దియునుగాక ఈ నీతులను అనుబులో
ంచిన కాపురము చేయు మగ వాడే
యిండడు. కావుననే ఈ పాటలు కేవ
లము హాస్యము కొరకే రచింపబడినవి
ంపవచ్చును.

అత్తవారింటికి పయనమగుచుండిన ఆ
డుబిడ్డ తన తమ్ములకు, చెల్లెండ్రుకును,
న బొమ్మరిండ్లను, బొమ్మలను అప్ప
ంచుచు తనయారుగా ఆడుకొనుచు ని
చ్చినది

బొమ్మరిల్లున్నాయి బొమ్మలున్నాయి
సేను అడెటి సాలలున్నాయి

నామారుగా మీరు ఆడుకోరమ్మా
పోయినా అత్తింటికి పోయి వస్తాను
దీవించు అన్నయ్య దీవించు అక్క

దీని యందు అత్తింటికి పోవు ఆడుబిడ్డ
యొక్క మనోవ్యక్త విపులీకరింప బడినది.
పెద్దవారైన అన్నయ్య, అక్కల దీవ
నల నందుకొని ఆమె అత్తవారింటికి
పయనమైనది అంతవరకు తమతో నాడు
కొని తమను విడిచి అత్తవారింటికి పోవు
చున్న ఆమెకు గని అన్నదమ్ములు,
చెల్లెండు ఏవిధముగా వ్యక్త చెందు
దురో దీని యందు ప్రతీయమాన మగు
చున్నది

స్త్రీల పాటల యందు అప్పగింతల
ఘట్టము మనోజ్ఞమయినది అయినను
కరుణరసపూరితమైనది. హృదయమును
కదిలించగల శక్తి కరుణరసమున కుండి
నటుల మరియే రసమునకును లేదు. కావు
ననే భవభూతి ఉత్తరరామ చరిత్రమున
'ఏకోరసః కరుణఏవ' అని ప్రతిపాదించి
నాడు అప్పగింతల పాటల యందు తను
బిడ్డను విడిచియుండలేని తల్లిదండ్రుల
వ్యక్త తల్లిదండ్రులను, తోడి వారిని విడిచి
కొత్తి ప్రదేశములో ఏవిధముగా జీవిత
మును సాగింపగలమో యని ఆడుబిడ్డ
పడు వేదన, హృదయావర్జకముగ
చిత్రింపబడినవి. ఈ పాటల యందు
అత్తవారింటిలో తమ కుమార్తె ఏవిధ
ముగా మనులు కొనవలయునో విపులముగ
వివరించుచు, తల్లి కుమార్తెకు బోధించిన
నీతులు విశ్వజనీనములై యొప్పుచున్నవి.
అత్త ఆడుబిడ్డలకు తమ కుమార్తె నప్ప
గించు సమయమున తల్లిదండ్రుల మనో
వేదన వీనియందు కరుణరసపూరితముగా
చిత్రింపబడినది కరుణరస పూరితములై
ఏసంబంధమును లేనివారికిని కన్నుల
నీరు నిండునటుల రచింపబడిన ఈ పాట
లకు స్త్రీల పాటల యందే ప్రముఖసాన
మీయవచ్చును.

కవీ - విమర్శకుడూ ఆధునిక సాహిత్యానికి రెండుకళ్లు!

— శ్రీ సోమసుందర్

సాధారణంగా ఆధునిక కవిత్వం
మానవానుభవాన్ని ఇతివృత్తంగా స్వీక
రిస్తోంది అంటే కవిత్వానికి మానవీయత
ప్రాతపదిక లక్షణ మవుతోందన్నమాట.
నవ మానవీయ దర్శనం ప్రధాన ఆధార
భూమిగా మారడానికి కారణం ఆధునిక
మానవుని జ్ఞానరంగం పరిధి మును
పెన్నదూ ఎరుగనంతగా విశాలం కావడ
మొకటి. దానికి దీటుగా జీవితావ
గాహన జరగక పోవడ మొకటిని!

నేటి సాహిత్యానికి సార్వత్రికంగా
జీవితానుభవం, హృదయానుభూతి
ప్రధానపస్తువులుగా దర్శనమిస్తు
న్నాయి ఇది కవితలకు మరిప్రధాన
మైంది బహుముఖాలుగా ఆధునిక
జీవిత గాంభీర్యం కవితలో సాక్షాత్కరి
స్తోంది జీవిత భీమా సంస్థ ముదలుకొని
కుటుంబ నియంత్రణ ప్రచారం వరకు
సర్వాంశాలు జీవిత ప్రపీయాన్నే
ప్రధాన లక్ష్యంగా స్వీకరించాయి అట్టి
దశలో కవితకు దానిపట్ల బాధ్యత
లేకుండా ఎలా ఉండగలదు? కనుకనే
ఆధునికకవి దీన్ని కర్తవ్యంగా తలదాల్చు
డంలో అబ్బురం లేదు అయితే ఒక
తేడా లేకపోలేదు వైయక్తిక జీవితం
కంటే సామాజిక జీవితమే ఆధునిక
కవిత్వానికి ప్రాణప్రదమాతోంది.

కొందరు భావవాదులైన కవులకు
జీవితం స్వరూప స్వభావాల మిశ్రమ
ద్రవ్యంగా కనిపించదు. నిర్దిష్ట స్వరూ
పం లేని గుణంగా మాత్రమే వారికి
సాక్షాత్కరిస్తుంది. కేవలం ఆధ్యాత్మిక
శక్తే సర్వ నిర్ణాయకంగా వారు భావి

స్తారు. ఇట్టి భావుకుల ద్వారా మేధా రంగంలో వ్యష్టివాదాలు తలెత్తుతాయి. సాంస్కృతిక సిద్ధాంతాలు స్థిరపడతాయి. వారికి సమిష్టికన్న వ్యష్టి ప్రధానమైన దవుతుంది.

హేత్వధీనంగాని ఇట్టి భావాలను ఆధునిక విజ్ఞానం ఆంగీకరించదు. వర్తమాన లోకానికి వైజ్ఞానిక విజయాలు రూప రేఖలు దిద్దుతున్నాయి. వైజ్ఞానిక కాస్త్రానికి హేతువాదమే చోడకశక్తి.

ఇక్కడే ఒక ప్రశ్న తలెత్తవచ్చు. మానవ జీవితం గురించి ఆధునిక కవిత్వం ఇంత బాధ్యతను తీసుకొంటోంది కదా. మానవ జీవితం కవిత్వంపట్ల ఏమైనా బాధ్యత వహిస్తోందా? అని - దీని కంట అనుకూలమైన సమాధానం రాదు. వర్తమాన జీవితంలోని కల్మషాలు, కళ్ళ లాలు, నికృష్టతలు వైదొలగి, పరిశుభ్రమైన గాలి, విలుతురు సోకి; వర్తమాన లోకం మరింత వాసయోగ్యంగా పరివర్తన పొందినపుడు ఇది తప్పక సాధ్యం కావచ్చు. అంత మాత్రంలా నేటి సమాజమంతా జడమయి మని, సమష్టి జీవితాభివృద్ధిని గురించి కవి పాడిన చైతన్య గీతాలు వినిపించుకో లేకపోతోంది చివర చెప్పలేము. అతడందించిన చైతన్యం నీటిలో, గాలిలో, మట్టిలో కలిసిపోయి, జాతికి పుట్టినిస్తూనే వుంటుంది.

కవి ఆలపించిగీతాలను ప్రత్యక్షంగా జాతి యావత్తూ వినిపించుకొన్నా, వినిపించుకోక పోయినా ఆలోపం కవిది ఎంతమాత్రంకాదు. అతని కవిత ఆశక్తమూ కాదు.

ఏకాలంలోకాని, ఏసామాజికవ్యవస్థలోకాని తనకు తానుగా మానవజాతి యావత్తూ కవితాభిరుచిని ప్రదర్శించదు. సూలంగా సమాజం ఆర్థిక ఆవర్తాలలో మునిగి లేలుతూ వుంటుంది. కవిత్వమా, ప్రధానంగా గణాస్మికమైనది. కవితా

మాధుర్యాలను సమాజానికి వివరించే వూచీ వ్యాఖ్యాతది. కవిత కలిగించే దివ్యానుభవాన్ని జాతి కందించే బాధ్యతను స్వీకరించిన వ్యాఖ్యాతే ఉత్తమ విమర్శకుడు. తాను ముందుగా సహృదయతతో కవిత్వాన్ని అనుభవించి, ఆ మాధుర్యాలను సోదరజనావళికి వ్యాఖ్యాత వివరించాలి. సామాన్య స్థాయిలో అందని విశేషార్థాలను విపులీకరించాలి.

దురదృష్టవశాత్తు, మన ఆధునిక సాహిత్యంలో అలాంటి ఉత్తమ విమర్శకులు మరి ఆరుదైపోతున్నారు. కవిత్వంతో బాహుబాహీ తలపడే విమర్శకులలో ఎక్కువమంది 'నిరంకుశవైఖరి' ఆవలంబిస్తున్నారు. తమ హృదయానుభూతులకు తావియ్యని తీర్పులందిస్తున్నారు. కవుల తలలపై ఆశీస్సులగులక రాళ్ళు చల్లుతున్నారు.

నిజానికి కవి! విమర్శకుడూ ఇద్దరూ ఒకేరసధాతువు నుంచి పుట్టిన వాళ్ళే! వీరిరువురి మధ్య వర్గకలహం వంటిది ఎప్పుడూ వుండదు. వీరిరువురు త్రాసుకు చెరోప్రక్కయును. కనుక కవికన్న విమర్శకుడో, విమర్శకుడి కన్న కవో-తానే గొప్పవాణ్ణి పేచీ పడనక్కరలేదు. ఉత్తమకవిలో నూటికి నలభైపాళ్ళయినా సద్విమర్శకు డుండే తీరుతాడు. అలాగే ఉత్తమ విమర్శకునిలో సంగోరు భాగం కవితా హృదయం వుండే తీరవలసిందే! కవితా హృదయంలేని విమర్శకుడు పాపండుడవుతాడు. జీవితసౌందర్యాలతో నిమిత్తంలేని శుష్కసిద్ధాంతాలు వల్లెజేస్తాడు. మౌలిక రసభావాలను అర్థం చేసుకోలేని పిడి వాదిగా మారిపోతాడు. అలాంటి విమర్శకునివల్ల సారస్వతానికి, జాతికి-ఏమీ ప్రయోజనం వుండదు.

లోకవృత్త పరిశీలన, బహుగ్రంథ పఠనమూ కవిలోని విమర్శనా జ్ఞానాన్ని పెంపొందింప చేస్తాయి. విమర్శనాజ్ఞానం

లేని కవికి ఉచితానుచిత జ్ఞానం లోపిస్తుంది. శూన్యవాదిగా సౌందర్యాన్ని ఆరాధిస్తాడు. నిత్యం కన్నుల ముందు కొత్తరేఖలు వివ్వకుంటూ సాగిపోతున్న బాహ్య వాస్తవికతను సందర్శించలేడు. ఏకాంతహృదయ వాదిగా, కేవలం ఆత్మశ్రేయవాదిగా తన ప్రతిభను పరిమితం చేసుకుంటాడు. అంటే ద్రష్టక లేకపోతాడన్నమాట. తద్వారా స్ఫూర్తిదాయక కవిత్వాన్ని ప్రదర్శించలేడు. వెరసి ఆశక్తమూగా మిగిలిపోతాడు. వాస్తవదర్శనం లేనివాడు ఋషికాలేడన్నది కొత్తగా చెప్పకోవాల్సిన మాట కాదు.

అందువల్లనే సజీవ సాహిత్యానికి ఉత్తమకవి. ఉత్తమ విమర్శకుడూ రెండు కళ్ళు అని చెప్పడం!

ఈ రెండుకళ్ళూ సక్రమంగా పనిచెయ్యాలి. మనదృష్టిలో భాసించాలి. ఏనేత్రానికి విషమదృష్టి ఏర్పడినా-కాకి చూపు మిగులుతుంది, కవికి కాకిచూపు వుంటే నష్టపడేది కవే! అది ఎంతవ్యక్తిగతమని సరిపెట్టుకున్నా, అతడు కాకివి కాక తప్పదు ... ఇలాంటిదృష్టి విమర్శకునికుంటే అది మరింత ప్రమాదకరం. కేవలం పాశ్చికదృష్టితో స్వీయ సిద్ధాంతాల్ని నెలకొల్పి, కవిమర్శకుడవుతాడు. కవి వ్యక్తపరచిన అనుభూతులను పరిగణించడు. భుజబలంతో ఆ తడెంత వ్రాసినా సాధక్యం వుండదు. సద్విమర్శకునికి సాహిత్యలోకంలో వికేంద్ర స్థానం వుంది.

ప్రతి కవితా గ్రంథమూ బాహ్యంగా మూగ దానిలాగే కన్పిస్తుంది. తెరచి మన కనుల ముందు నిలుపుకునే సరికి దాని నుంచి సుమధుర కంఠనాదం వెలువడుతుంది. మన చైతన్యాన్ని ముంచెత్తుతుంది ఆకంఠం మనకదివరలో పరిచయమైంది కాదు. నిత్యం మనచెవులకు వినిపిస్తూ అలవాటయిందీ కాదు. కనుళ్ళు

కాంతిలో ఆ కంఠనాదం మన హృదయాన్ని ఆక్రమిస్తుంది.

ఆ కవితకు ఏదో వినిపించడమే పని కాదు. మనజైన దేనినో మనకే వినిపిస్తుంది సాధారణంగా మన విస్మృత భాండాారంలో నిగ్రించే అనుభూతుల్ని మేలుకొల్పుతుంది. కాని, ఆ వినిపించే దాన్ని వినగలిగే లోపలి చెవి మనకే వుండాలి. స్వతస్సిద్ధంగా పారశలందరికీ ఆ చెవి లభించక పోవచ్చు వ్యాఖ్యాత దానిని సమకూర్చాలి అతడందించిన తాళం చెవితో కవితా భవనాల ప్రధాన ద్వారంనుంచి పారకుడు ప్రవేశించగలుగుతాడు. ఈ పాఠకుని హెచ్చువేస్తున్న బహుళచన రూపమే సమాజం!

వచ్చిన చిక్కేమిటంటే, మనవిమర్శకులలోనే పాపం చాలామందికి అలాంటి చెవి లభించలేదు కనుకనే కవుల రస మాధుర్యాలను అల్పంగానైనా అవిష్కరించలేకపోతున్నారు. ఈ లోపంవల్లనే ప్రతిభావంతులైన కవులకుడ కవిత్వ హాస్యలిపిలో తమ అనుభూతులను అభ్యక్తం చేయలేక పోతున్నారు. కల్పనా కృతంగా కవితలను సృజించలేక పోతున్నారు. తమ దగ్గరకు కవిత స్వరూపంగా తామే వ్యాఖ్యానాలు రచించుకోవలసిన దుస్థితికి దిగ జారుతున్నారు అచ్చమైన కవితలకు రాయలేక పోతున్నారు.

ఈలోకం పట్ల జీవితం పట్ల కవులకు పాపం ఎన్నో ఆత్మవేదనలున్నాయి. కాని వారి అనుభవాలను స్వగత వ్యాఖ్యానాలుగా విస్తరించుకు పోతుంటే పారశలు వినుకుచేంది దృష్టిమరల్చుకోవలసి వస్తోంది వర్తమాన కవుల స్థితి కాక, పారశుని స్థితికూడా దయనియమేదే! అంతేకాదు; కవితాలూకు స్వగత వ్యాఖ్యలను పారశలు over hear చేయవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అంటే అచ్చమైన కవిత్వాన్ని వినలేని సహృదయుని స్థితి వర్తదరదృష్టమైనది.

ఒక ప్రక్క వంచి కవిత్వమూ వుంది. ఇది ఈ కారణాలవల్ల మంచి కవిత్వమని వినరీస్తే విని అనందించే సహృదయుడూ వున్నాడు కాని వాడి చెవికి కవిమృత్యుల స్వగతాలు తప్ప మరేమీ వినిపించని జాతిర ఒకటి బయట సాగిపోతోంది క్రుతి, లయలతో నిమిత్తంలేని వెరిడప్పుల మోత ఒక్కటే ఇదిగా ఆరు బయట మోగిపోతోంది.

ఇటు కవిగాని, అటు విమర్శకుడుకాని ఇరువురు అచ్చంగా ఆకావాదులు కావలసిందే ఆకావాది కాకపోతే హృదయాన్ని నిత్యహరితంగా పెంచుకోలేడు. నవనోన్మేషకాలిత నలవర్చుకోలేడు. గతంలో తన సృజనలనో, తమపూర్వ లనో చూసి మిరిసిపోతూ వుంటాడు ప్రతిభాకాలిగా నూత్న సృష్టి చేయలేని బలహీనుడౌతాడు. వున్న దానిని చూసి సంతృప్తిపడి, హాయిగా నిద్రపోయే శుష్క శుఖవాదిగా మారిపోతాడు. అలాంటి కవికి సద్గతి లేదు.

ఆకావాదికాని విమర్శకుడు సాహిత్యంలో ప్రయోగవాదాన్ని పరిశీలించలేడు గతకాలపు సాహిత్యాన్ని ప్రస్తుతిస్తూ, వర్తమానం గతానికి మించిన సాహిత్యాన్ని సృష్టించినట్లే దన్ను స్థిరాభిప్రాయంతో హృదయాన్ని శిలా సదృశంగా చేసుకుంటాడు. తాను బ్రదుకుతూ ఉన్న కాలంపట్ల గ్రుడ్డివాడవుతాడు. అలాంటి విమర్శకునకు ఉత్తమగతి లభించదు

ఆకావాదులు కాని రచయితలు లోప భూయిష్ట దగ్ధనంవల్ల లోకానికి మేలు చేయకపోగా వర్తమాన లోకంపట్ల కాగ్నత్యాన్ని పెంచుకుంటారు యువతరం ఎందుకూ కొరగాని సాహిత్యాన్ని సృష్టిస్తున్న దంటూ వాపోతూవుంటారు. సజీవ వర్తమానం నెత్తిమీద మృతిగతాన్ని మోపచూస్తారు. నిందల బండరాళ్లు దొర్లిస్తారు. ఇలాంటి విమర్శకులు ఆకావా

ద్యేమాన్ని పెంపొందించుకొనే దుఃఖభాజనులు! నిరాశతో వర్తమానాన్ని నిరాదరించే వారికి భవిష్యత్తుపరచే బంగారు కాంతు లనులే కనిపించవు!

అచ్చమైన కవిమృత్యుదయం తాను విరక్తికి అంకిత మవకూడదు సంప్రదాయ శృంఖలాలతోఁ దనహృదయాన్ని బంధించుకొనకూడదు. ఒక జాతి సాధించిన వార సత్వం ఆజాతిక సారభవీచి కావాలేతప్ప, అవరోధం కాకూడదు. గతసంప్రదాయం తనకు ఆహారపానీయాలందించే సారభూతమైన భూమివంటి దన్ను జ్ఞానం వుంటే చాలు. వర్తమానాన్ని గతం పాలించగల దినుకోవడం వివేకం గాదు. గతాన్ని చిచ్చుకొని ప్రభవించినదే వర్తమానం

సృజనాత్మకశక్తి, అర్థి హృదయమూ, గల కవి వర్తమానాన్ని ప్రేమించాలి గడుస్తున్న వర్తమానం ఇటుగతంలో కలవీవతూ నే భవిష్యత్తును తనలో సంతరించేసుకుంటుంది కాలంచేసే ఈ ఇంద్రజాలంలో సత్కవి తనపాత్రను తాను గుర్తించ గలుగుతాడు వర్తమానాన్ని తీర్చిదిద్దడంలో తన పాత్రను ఆత్మనిష్ఠావంతో బలాశీలం చేసుకుంటూ పురోగమిస్తాడు

వర్తమాన వాదీకరంగంలో కాయశక్తులా కృషి సల్పి అన్న ఆశ్శుజ్ఞానం ఉత్తమ ద్రష్టకు వేరుచుక్క కాగలదు. ఈ అంత్యైక్యస్థంనుంచి ప్రాదుర్భవించిన వారే కావడం వల్ల కవీ, విమర్శకుడూ తమ కృషితో భావింథాన్ని నిష్కంటకంగా మలచగలుగుతారు

వర్తమానంలో కవి మృత్యులు అధిక సంఖ్యాకులుగా ఉన్నారని వారు కవి తిలనుగాక, వ్యాఖ్యానాలనే వ్రాసుకుంటూ పోతున్నారని ముందే మనవిచేశాను. ఇలాంటి వ్యాఖ్యానాల్లో తమ ముతాకోకం వ్రాసుకున్నట్లే ఎక్కువ వుంటాయి.

ఈ ముఠాఅంతా ఆకవిలాగే ఆలోచించే వాళ్ళు కనుక తానుగా వారిని ఒప్పించే వూచీ ఆకవికి లేదు. తన వ్యాఖ్యానం చెప్పకుంటూ పోవడమే పని. ఈముఠాకు సవరు కవి ఏమీ చెప్పదలుచుకున్నది ముందే తెలుసు. కనుక వినవలసిన వూచీ వారికి లేదు. వింటున్నట్లు నవ్వు మొఖం పెట్టి కరతాళధ్వనులు చేస్తుంటే చాలు. కవికి ఘన సన్మానమే!

అంటే ఒక కవితాలూకు కవితాను భూతి కంటే ముందే బజానాగా అతని అభిప్రాయాలు, సిద్ధాంతాలు, విశ్వాసాలు ఒక ప్రజాశ్రేణికి తెలిసివుండవలసిన అవసరం వున్న దన్నమాట! ఈవిధంగా కవిత్వాన్ని చెలామణి చేస్తున్నవి సిద్ధాంతాలవుతున్నాయి తప్పకవితాగుణం కావటం లేదు. వర్తమాన మేధారంగాన్ని సంకీర్ణం చేయడంలో ఇదీ పాత్ర వహిస్తోంది. దేనిపట్లనూ ఇదమిధంగా తాత్విక కాంతి ప్రసరించడం లేదు. సర్వత్రా 'భయము' ఏర్పడిఉంది. దీని ఫలితంగా అరగి అరగని ఇజాల కలగాపులగాన్ని రూపొందించి వర్తమాన మేధారంగాన్ని కలుషితం చేస్తోంది.

కవికి ప్రధాన వాంఛితార్థం కవితా శక్తి! తాత్విక చింతనా, అభిప్రాయ మగ్నతా వంటివన్నీ గౌణాలమాత్రమే! ప్రథమగణ్యాలు కానక్కరలేదు. కాని దురదృష్టవశాత్తు ఈకాలంలో ప్రధాన కవితా శక్తి గారికి విడిచిపెట్టబడుతోంది. ద్వితీయ శ్రేణిలో నిలువవలసిన అభిప్రాయాలను, విశ్వాసాలకు ప్రాముఖ్యం విస్తరిస్తోంది. తద్వారా సిద్ధాంత వైరుధ్య కారణంగా కవితాశక్తికూడా

తిరస్కరించబడుతోంది. దానితో కల్లోల మేర్పడుతోంది. గౌరవించవలసిన కవితా మూల్యాలు గాఢికి పోతున్నాయి.

వర్తమాన యుగం సర్వాభిప్రాయాలనూ, సర్వతాత్త్వికాంశాలనూ పరీక్షకు పెడుతోంది. నిరవధిక కాలవాహినిలో అభిప్రాయాల సత్యాసత్యాలు తేలగలవు. ఆచరణలో రుజువుకాగలవు. ఇజాలనిజానిజాలు ఉత్తీర్ణత పొందగలవు. అంతవరకూ కవికవితాన్ని విడచి, తత్వాన్ని కవిత్య మనుకొని భ్రమచెందడం ఎవరికీ మేలు చేయదు.

ఎవడు ఏ అభిప్రాయాలకు చెందిన కవియైనా ఉత్తమ కవితాన్ని అందిస్తే దానిని తలదాల్చడానికి ఎవరికీ అభ్యంతరముండదు. కాని, పచ్చి రాజకీయ నినాదాన్ని వ్రాసి ఇదే ఉత్తమ కవిత్యమని డబాయిస్తే ఎవ్వరూ సహించరు. నినాదాలంటే రాజకీయాలకి సంబంధించినవే కానక్కరలేదు. దేనికి సంబంధించినా నినాదాలు శుష్కలే! సీనారేఖ డబ్బల్లో చిల్ల పెంకులు పోసి గలగలలాడించేవాడు అదే సుస్వర సంగీతమంటే ఎవ్వరూ కిమ్మనకుండా ఊరుకోరు.

వ్యాసాలనో, రాజకీయ ఉపన్యాస లనో నడుములు విరచి వచనపు తుంటలు పేర్చి-ఇదీకవిత్యమంటే అది బలహీనుని ఆక్రందనమే కాగలదు; కాని ఆహ్లాదకవిత్యం కాలేదు. ఆరణ్యక ఆక్రోశాలను కవిత్యమనుకునేవారు మయసభలో ప్రవేశించిన దుర్యోధనులు. ఉత్తమ కవిత్యం ద్రౌపది; అట్టివారి భంగపాటును చూసి నవ్వు కేంచేస్తుంది?

కవులూ, విమర్శకులూ తమ సహజ బలాబలాలను సజావుగా చేరిజు వేసుకుంటూ పురోగమించడమే కర్తవ్యం. ప్రతి మనిషీ ఈలోకానికి అతిథిగా వచ్చి తన సజీవపాత్రను తాను నిర్వహిస్తాడు. ఈ పురాతన పాంథకాలలో కాస్తేపు విశ్రమించే తీర్థయాత్రికుడు తనకు సృష్టి ప్రసాదించిన సదవకాశాలను వినియోగించుకొని; చిరసుందర స్వప్నాలను కంటాడు. వినగలిగే లోటివారికి వినిపించి అలరిస్తాడు. కల్పవృక్షం వంటి తన హృదయం నిత్యం విరిసే పుష్పాలను శక్తికొలది ఏరుకుంటాడు; మాలలు గ్రుచ్చి ప్రేమగా సామాజికలకు అందిస్తాడు.

కవిత్యం అవిచ్ఛిన్నంగా ప్రవహించే గంగా ఝరివంటిది. ప్రతికవితన శక్తికొలది తనకు అలవియైన పాత్రలతో ఈ గంగాజలాన్ని పట్టుకుంటాడు. తను కూడా మోసుకు తెచ్చుకుంటాడు. దారిలో ఎదురైన వారికి తలోయింతా పంచి పెడతాడు. ఎవడి శక్తివాడిది! చిత్త కుద్ధితో తెచ్చే గంగాజలంబో ఎంతమాత్రం విభేదం ఉండదు.

పంచినది గంగాజలం కావాలే తప్ప అది అందరికీ ఆస్వాద యోగ్యమే! అందరికీ శిరోధాగ్యమే!

[ఆకాశవాణి - విశాఖ కేంద్రం వారి సౌజన్యంతో...]

—...—

నవలా సాహిత్యము - శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ (1947 - 77)

— కుమారి తల్లపాటి రాజేశ్వరి, ఎం ఎ

స్వాతంత్ర్యానంతర - తెనుగు నవలా సాహిత్యమందు మారుతున్న సమాజములో స్త్రీ సమస్యలను శక్తివంతముగా చర్చించుచు, సంస్కరణ ప్రయత్నముతో రచనలు సాగించినవారిలో శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ ఒకరు 1958 లో రచించబడిన 'పల్లెటూరు' నుండి 1977 లో రచించబడిన 'జానకి విముక్తి' వఱకు వ్రాసిననవలలను పరిశీలించి చూచినచో క్రమముగా ఆమెలో వచ్చిన భావపరిణామములు స్పష్టమగును

ఆమె నవలలన్నియు సాంఘికములు.

పల్లెటూరు(1958), కృష్ణవేణి (58), ఆంధ్రాళ్ళమ్మగారు, పేక మేడలు (62), నాడెరిలో ఒక పేజీ (63), కూలినగోడలు (64), స్త్రీ (65), రచయిత్రి (67), చదువుకున్నకమల, (66) కళ ఎందుకు? ఇదేనా న్యాయం (68), స్వీట్ హోం (68), అంధకారంలో (72), ప్రేమ ప్రేమను ప్రేమిస్తుంది (72-73), జానకి విముక్తి, (1977)

ఈ నవలలయందలి యితివృత్తములు 1 పల్లెటూరు ఇందిర తనకాబోవు భర్తయగుకృష్ణమోహన్ తో కలిసి పల్లెటూరునకేగి అటకొన్ని దినములుండి మరల పట్టణమున కేగుట యిందలికథ ఈనవలకయందు రచయిత్రి ఇందిర, కృష్ణమోహన్ మేనకోడలు తులసి, పాత్రలమూలమున పల్లె, పట్టణముల మానవుల నడుమ నుండే ఆలోచనా విధానములందలి వైరుధ్యములు చిత్రింపబడినవి

2 కృష్ణవేణి కృష్ణవేణి మాధవరావును ప్రేమించి అతడు వివాహితుడని తెలిసిన పిమ్మట తిరస్కరించి శ్యామసుందర్ ను

వివాహమాడినది శ్యామసుందర్ మాధవరాజు వద్దనుండి వచ్చిన ఉత్తరములను చూచి కృష్ణవేణి ననుమానించి వెళ్ళిపోవగా కృష్ణవేణి తన కథనంతను ఉత్తరముల రూపముల తెలియ జేసినది ఆకర్షణ - వాస్తవ ప్రేమల మధ్యదూరము ఇందు చూపబడినది

3 ఆంధ్రాళ్ళమ్మగారు పార్లసారథి పద్మలతలది ముచ్చటైన దాంపత్యము దూరపుబంధువుగు ఆంధ్రాళ్ళమ్మ వారి యింటుండేరినది ఆంధ్రాళ్ళమ్మ చొకివీచిత్ర మైనవృత్తి. ఆమెదంపతులనడుమ కల హములు పెట్టరలే నని ప్రయత్నము చేయును ఆమెవైఖరికి విసిగిపోయినపార్లసారథి ఆమెను బయటకెగిటివేయుటతో కథ ముగియుచున్నది

సుఖజీవులమధ్య విభేదములు కల్పించి, ఆంధ్రాళ్ళమ్మ మనస్తత్వమును బహిర్గత మనర్పుటకు రచయిత్రి కల్పించిన సన్నివేశములు, సంఘటనలు వాస్తవముగా నున్నవి

పేక మేడలు చదువుసంస్కారములు భానులో గుబాళించినవి ఆమెను పెండ్లాడిన రాజశేఖరము సంస్కారరహితుడు స్త్రీ అనగా కేవలము వంటయింటిక, పడక టింటిక పనికివచ్చేడి సాధనముగా తలం చెడివ్యక్తి భర్తప్రవర్తనకు గాయపడిన భాను ఆత్మహత్య చేసికొనినది స్త్రీని బానిసగా చూచేది పురుషుని ద్వేషమునకు బలియైన అబల జీవితము ఇందు చిత్రింపబడినది.

5 నాడెరిలో ఒక పేజీ ఈ రచనలో కథానాయకి పెళ్ళిఅయిన రచయిత్రి ఆమె భర్త ఆమెను కథలు వ్రాయమని బలవంతము చేయుచుండును

'రోజుకొక కథ' నారాయణేని నువ్వు' పుట 62 అని కించపరుచుచుండును ఈ విధముగా నతనితో సంసారముచేయుచు నేరచయిత్రి ఒక సగోజవెంటబడి ఆవమానముపాలైన గోపాలంకథ వ్రాసినది. ఈనవలికయందు స్త్రీ పురుషుల భిన్న వ్యక్తత్వములు - కాలేజీవిద్యార్థుల ప్రవర్తన చూడగలము

6 బలిపేరం మరణావస్థలో నున్న బ్రాహ్మణ బాల విశంతువునకు అరుణకు సుమంగళిగా మరణించవలెనను కోరిక కలదు హరిజన యువకుడు భాస్కర్ అరుణను ఆగోగ్యవంతురాలి నొనర్చి వివాహము చేసికొనినాడు అరుణలో కాలక్రమమున కులాభిమానము, భర్త బంధువులపట్ల నిరాదరణ యేర్పడినది. అరుణ భాస్కర్ పై అనుమానముతో దూరమై కోట్లవారిద్వారా విడిపోయినది. భాస్కర్ రావుమరల కరుణాశ్రమమునకు వెళ్ళినాడు పశ్చాత్తాపపురాలైన అరుణ కడకు భాస్కర్ చేతులతో మరణించినది

వర్ణాంతర, మతాంతర వివాహముల వలన వచ్చేడి పర్యవసానములను దీర్చుముగా చర్చించుటయే ఈ నవల ముఖ్య దేశ్యము

7 కూలనగోడలు సూర్యం మధులతల్లి ప్రసవవేదనతో మరణించినది భార్య మరణముతో గుబుతుడైన జగన్నాథం ఇల్లు వదలి వెళ్ళిపోయినాడు మేనమామల ఆశ్రయములో, అత్తల చీదరింపులమధ్య సూర్యం, మధుపెరిగి పెద్దవారైనారు సూర్యం ఉద్యోగస్థుడు అయిన వెంటనే పేరుకాపురంపెట్టాడు మధు అన్నావదిల ఆప్యాయత అనురాగాలమధ్య పెద్దచదువులు చదివి ఉద్యోగము సంపాదించెను మిత్తుంలగు కారదాదేవికి మధు తనకథ నంతిను చెప్పెను

ఉమ్మడికుటుంబాలలో స్వార్థపూరిత వ్యక్తులవలన క్షోభించే హృదయాల మనస్థితి ఇందు వర్ణింపబడినది

8 స్త్రీ పార్వతి, పద్మజ, రఘుపతి ఆబాల్య స్నేహితులు పెరిగి పెద్ద అయిన

(MBBS DFM వీరాల)

తరువాత ముగ్గురిజీవితములు వేరైనవి. ముగ్గురి జీవిత వైవిధ్యాలను చక్కగా చూపించిన దీనవల. పార్వతీరఘుపతులు ఒకరినొకరు అభిమానించుకొని, ప్రేమించుకున్నారు అంతస్థుల అడ్డుగోడ ప్రతి బంధకముకాగా, రఘుపతి తల్లిదండ్రులు రఘుపతికి వేరుసంబంధము చేశారు పార్వతిమారిన ఇంటిపరిస్థితులకతలవంచి సంసార భావమును మోసినది ఇంటికి తానే మగవాడై నిలిచినది. రుక్మిణికి, సూర్యానికి వివాహములు చేసి, తానువంట రిగా నిలిచిపోయినది పార్వతి స్థానంలో ప్రవేశించిన నుశీలను ఆదరించలేని, రఘు ప్రవర్తనతో అతడి భార్య నుశీల మనోవ్యాధితో మంచముపట్టి మరణించినది పద్మజ డాక్టర్ జేమ్స్ ని కోరి వివాహమాడినది అన్ని విధముల సుఖపడినది ఈ నవలలో సమాజములో స్త్రీ ఎదుర్కొనుచున్న అనేకానేక సమస్యలు చిత్రింపబడినవి

9 రచయిత్రి మోహన్ విజయను రచయిత్రి అని తెలియకముందు వివాహమాడినాడు ఆ మెరచయిత్రి అని తెలిసినపిమ్మట ఆ మెలో ఆధిక్యత నతడు సహించ లేక పోయినాడు ఫలితముగా ఇరువురి నడుమ భేదాభిప్రాయములు, ఘర్షణలు ప్రారంభమైనవి. విజయ పుట్టినింటిక వెళ్ళి పోయినది. విజయదూరమైనలోటు స్పష్టముగా తెలియుచుండగా మోహన్ అకాంతికి లోనైనాడు. నవలాంతమునకు అతడు భార్యవద్దకు వెళ్ళినాడు.

ఈనవలలో స్త్రీ పురుష వ్యక్తిత్వముల మధ్య సంఘర్షణ ప్రధానవిషయము. ప్రసక్తానుప్రసక్తిముగా వరకట్న సమస్య, బహుభార్యాత్వము మున్నగు విషయము లిటు చర్చింపబడినవి.

10. కళఎందుకు? బలరామయ్య తన కుమార్తె కళాబాలకు వీణ నేర్పించెను. పిమ్మట చంద్ర శేఖర్ తో ఆ మెకు వివాహమైనది. ఆ మె వీణ వాయిచిన తమ పరిపు మర్యాదలు గంగలో కలియునని తలచే

అత్తగారినుండి, మగ డాక్టరు నీడపడితే ఆ మెను ఏలుకొననని ప్రతిజ్ఞ చేసిన మూర్ఖుడగు భర్తనుండి కళాబాలకు దేవుడు విముక్తి కలిగించినాడు. బలరామయ్య కుమార్తె బిడ్డలు పద్మినీ, మోహినీలను పెంచి పెద్దచేసి తన యభిరుచులకనుగుణముగా వారిని నృత్య గానాదులయందు ప్రవీణులుగా చేసినాడు. పద్మినీ గోపాల్ ను ప్రేమించి అతడు ఊరువదలి వెళ్ళినాడని ఆత్మహత్య చేసికొనిన అమాయిక. పిమ్మట మోహినీ సుధాకర్ ను వివాహమాడినది. వివాహానంతరము సుధాకర్ మోహినీ నృత్య ప్రదర్శన లిచ్చుటకు అంగీకరించలేదు. మోహినీ భర్తను వీడి కళానిలయమునకు వచ్చి నృత్య గానము లభివృద్ధిచేసికొని పేరుప్రఖ్యాతులార్జించినది. ఈ నవలాంతమున మోహినీ సుధాకర్ లు కలుసుకొనెదరు.

రిసాస్వాదన చేయలేని హృదయాల తీరు తెన్నులు, కళకు జీవితమునకుగల సంబంధము, కళమానవునిలో అంతర్గతముగా దాగియున్న సంస్కారమును వెలికితీసి ఆనందానుభూతిని ప్రసాదించు విధము వివరింపబడినవి.

11 ఇదేసా న్యాయం పట్టుదలతో స్వశక్తితో పైకిరచ్చిన శంకరంకథ. తండ్రిగా తన కర్తవ్యమును నిర్వహించని శేషయ్య వృద్ధాప్యములో నిర్వీర్యుడై కొడుకులనీడను బ్రతకవలెననిచచ్చినాడు.

బాధ్యతా రహితులైన తల్లిదండ్రుల వలన పనీహృదయాల జీవ మున్నగునవి ఇందు చర్చింపబడినవి.

12. స్క్విట్ హోమ్ 1, 2, భాగములు విమల బుచ్చిబాబుల ఆనందమయ జీవనమును, వికాలా శ్యామలరావుల వ్యక్తిత్వముల సంఘర్షణను, చిత్రించెడి నవల. ఇందు స్త్రీ విద్య, స్త్రీ ఆస్తిహక్కులు, వరకట్న సమస్య, స్త్రీ సంసారజీవితములో నెదుర్కొను సమస్యలు తార్కికముగా చర్చించబడినవి.

13. చంద్రశేఖర్ కమల ఈనవలలో నాయిక కమల చదువుకున్నది ఆ మెభర్త మధుమూర్తి తల్లిదండ్రుల నెదిరించలేని బలహీనత కలవాడు. కమల సంసారమును దిద్దుకోవలే ననెడి పుణ్యము ఆత్మమామల మూర్ఖత్వముతో కదరలేదు. ఫలితముగా సంసారము అప్పుపాలైనది. ఈనవలలో రచయిత్రి స్త్రీలలో బలహీనతగల వ్యక్తిత్వం, మగవారిలో తాము గొప్పవారమని బాల్యమునుండి యేర్పడిన విధానము, తల్లిదండ్రుల పెంపకములో విశ్లేషించి చూపిరి

13. అంధకారంలో సమాజములో స్త్రీ పురుషుల శృంగార జీవితము ఇందు సమీక్షింపబడినది.

సంఘ నియమముల నశిగమించినందులకే కనీసన్యాయము పొందని రాధ - వ్యభిచారిణులు రాజేశ్వరి, దుర్గ-భర్తతో జీవచ్ఛవమువలె గడిపి పిచ్చిదైన సుందరమ్మ - తనకు తానుగా ఇష్టపడి చేసుకున్న లలితను అవమానించిన శేఖర్, సంసార జీవితములో సుఖాన్ని పొందక అడ్డదారి త్రొక్కిన మహాత్మువ్వ, అక్కడక్కడ పద్మా కృష్ణారావులవంటి దంపతులను ఈనవలయందు చూడవచ్చును.

అంధకారంలో ఉన్న సంసారజీవితాలు, స్వేచ్ఛగానైనా సుఖపడాలనే మార్పుకోరే నవల.

14 ప్రేమ ప్రేమను ప్రేమిస్తుంది సుధ తల్లిదండ్రులు పద్మావతీ వెంకిట్రావులది వర్ణాంతరవివాహము. ప్రేమించి, వివాహమాడిన వారిరువురునుకూడ తగవులాడుకొనుట చూచిన సుధకు మహా శృర్యము కలుగును అట్లైన ప్రేమ వివాహము చేసికొనిన దంపతులకు, తల్లిదండ్రులు కదిర్చగా చేసికొనిన దంపతులకు తేడా ఏమని సుధ అనుమానము. ప్రేమ శాశ్వతముగా ఇరువురనడుమ వుండదాయని సుధ ప్రశ్న.

ఈ నవలలో రచయిత్రి కు లాంతర వివాహములు చేసుకొనిన దంపతుల జీవన విధానమును గురించి, స్త్రీ పురుష సంబంధములను గూర్చి చర్చించిరి

15. జానకి విముక్తి జానకి భర్త వెంకట్రావు యమ్. ఎస్. సి చదువుకుని చదువుకు సంస్కారమునకు సంబంధము లేదని చెప్పటానికి ఉదాహరణ ప్రాయముగా పేర్కొనవలసిన వ్యక్తి. తరతరాలుగా స్త్రీలు బానిసలు అనిన మృతూ, స్త్రీని చెప్పకేంద తేలులా పుంచవలె ననెడి ఆహంకారమునకు, మూర్ఖత్వమునకు ప్రతీనిధి. ఇక జానకి నేటి సమాజములో స్వతంత్ర లోచన లేని స్త్రీకి ప్రతీనిధి. చుట్టు పక్కల వారు తనమీద జాలి చూపించవలె ననెడి మనస్తత్వము, భర్తను ఎదిరించలేని నిస్సహాయత, పిరికితనము జానకిలో కనిపిస్తవి.

స్త్రీని బానిసగా చూచే కుటుంబ వ్యవస్థ సమర్థముగా చిత్రింపబడిన నవల.

శ్రీమతి రంగనాయకమ్మ రచనలలో కాన్పించెడి స్త్రీ పురుష సంబంధమైన సిద్ధాంత చర్చ, దాంపత్య జీవితములో భార్యభర్తల వ్యక్తిత్వముల సంఘర్షణ, సమాజ చిత్రణ, సంస్కరణాభిలాష, నవలా నిర్వహణయందు లోటు పాట్లు మున్నగునవి స్థూలముగా సమీక్షింపబడును.

స్త్రీ పురుషుల సంబంధములను గూర్చి ఆమె అభిప్రాయములు నవలల రచనాకాలముల ననుసరించి పరిశీలింపవలసి యున్నది.

కృష్ణవేణి (రచనాకాలము- 1958) నవలలో కృష్ణవేణి మాధవ వివాహితుడని తెలియక స్నేహ మొనరించి, తెలిసిన పిమ్మట అతడి ప్రథమ వివాహ వైఫల్య

మునకు చింతించి, అతడు కోరినవిధముగా దైవసన్నిధిలో వివాహమున కంగీకరించి వెళ్ళబోయినది. కాని స్నేహితురాలగు శాంత సలహావలన కృష్ణవేణి మాధవతో వెళ్ళక తల్లి దండ్రులు నిశ్చయించిన శ్యామసుందర్ ను వివాహ మాడినది. ఈ నవల యందు రచయిత్రి స్త్రీ పురుషులు వ్యర్థపక్ష భర్తృమాలకు కట్టుబడి ఉండవలెనని అభిప్రాయపడిరి.

అంధకారంలో (1971) పద్మ, కృష్ణారావు అన్యోన్యముగా జీవించెడి దంపతులు. వీరి స్నేహితుడు ప్రకాశము తన మనసులో పద్మపట్లగల కోరికను పద్మతో ఒకనాడు వెలిబుచ్చినాడు పద్మ ఈ విషయము భర్తతో చెప్పినది కృష్ణారావు ఆమెతో “నన్ను నమ్మ పద్మా. నేను స్వార్థ పరుణ్ణి కాను. నీకు ఆనందము కలిగిస్తే ఏమైనా ఇస్తాను ప్రకాశం నిన్నంత ప్రార్థించినా నీకు జాలి కలుగలేదా? ఆనందాన్ని కోసం నీ హృదయం ఎప్పుడైనా స్పందిస్తే అతన్ని కరుణించు పద్మా (పుట. 432)

సన్నివేశమును పరిశీలించినచో భార్య భర్తలలో ఏ ఒకరైనను ఇతరులచే ఆకర్షింపబడినచో వారు తమ ఇచ్చానుసారముగా కోరికలను తీర్చుకొని, మరల సంసారజీవనము సాగించవచ్చుననిరచయిత్రి అభిప్రాయపడుచున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది ఈ అభిప్రాయము సమాజశ్రేయస్సున కెంతవరకు ఉపయోగించు ననెడి విషయము చర్చించుచున్న డీక్రిడిబ్లెడ్ అత్యున్నతమగుచున్నది.

1. పరపురుషునితో కోరికలు తీర్చుకొని ఆతనికుడ బిడ్డలను కనుచున్న భార్య యందు భర్తకుండు ప్రేమాభిమానము లెట్టిది?

2 భార్యకు నూతనప్రియునకు కలుగు బిడ్డకు, అంతకుముందు భార్యభర్తలకున్న బిడ్డలకు నడుమ నెలకొనెడి సంబంధ బాంధవ్యములు నెట్టివి?

3 నూతనప్రియునకు ఈ కుటుంబముతో నుండెడి సంస్కర్మ మెట్టిది? ఈ బిడ్డ యందు ప్రియురాలి యందు అతని కభిమాన ముండునా?

4. ఈ బిడ్డకు సమాజములో లభించు గౌరవ మెట్టిది?

5. సమాజములో క్రమశిక్షణారహితమైన ఈ కుటుంబమునకుగల స్థాన మెట్టిది? ఈ ప్రశ్నలకు జవాబు లిట్లుండును.

1 మనకుటుంబ వ్యవస్థలో పురుషుడు తన భార్య పుత్రుల పోషణార్థమై నిరంతర మనేక పాట్లు పడుచుండును. ఈ ఇల్లా, భార్య, పిల్లలు, నావారు అనెడి భావముతోడనే పురుషుడు శ్రమించుట కుటుంబనిర్వహణ భారము వహించుట జరుగుచున్నది. ఇచ్చానుసారముగా తాత్కాలిక వాంఛకు ప్రాధాన్యము నిచ్చి, మనోదౌర్బల్యముతో ఇతిరులతో పోయె భార్యయందు భర్తకు ప్రేమాభిమానము లండవు. ఉండు నని యూహించుట మిక్కిలి అసమంజసము. అట్టి నికృష్ట సమాజజీవితము ప్రాప్తించినచో పురుషుడు సంసార బంధమునుండి విముక్తుడై కేవలము కాముకుడుగా మారుననుటలో నాశ్చర్యములేదు.

2 భార్యకు నూతనప్రియునితో కలుగు బిడ్డకు - అంతకు ముందటి పిల్లలతో సంబంధ బాంధవ్యములు సరిగా నుండవు ఈ బిడ్డ రాకతో కుటుంబములో శాంతి, సౌఖ్యములు దూరమగుట సత్యము. కావున మిగిలిన పిల్లలలో ఈ బిడ్డలవలన తమకుటుంబములో శాంతిలోపించినదను అభిప్రాయము బలపడి - వారి తేలిమనములు తోటించును. ఇట్టి వాతావరణములో పెరిగిన పిల్లలు దొంగలుగా ఖాసి కోరులుగా తయారగుదురనుటలో నత్యుక్తి లేదు.

(తరువాయి 11 వ పేజీలో)

నమ్మకము

శ్రీ శైవసంప్రది జమదగ్నిశర్మ, ఎం.ఏ.

నమ్మక మెన్నఁడున్ నరుని
నాశ మెనర్పదు, నమ్మకమ్ము త
త్వమ్మున నీశ్వరుండెయగు
తత్వముఁడైన మహామహుండె తా
నమ్మును దీనికైన, భవ
నమ్మిది సర్వము వంచకమ్ముగా
నమ్ముట యన్న తేలికగు
నా బహుజన్మల పూర్వపుణ్యహా॥

శిశువులు బ్రహ్మ సమానులె,
పశువులు నటులొను సాధుపశువులయైనన్
బ్రహ్మిత చింతాకులమై
విశదమతిఁజరింపవచ్చు విశ్వాసముతోన్॥

మన మెంత నమ్మగలిగిన
మనలను లోకమ్ము నంతమాత్రమైనమ్మున్
మన మందలి కాలాప్యమె
మనలను నమ్ముగ నీదు మహి నెద్రానిన్॥

అకలుష చిత్తు లేదయిన
హాయిగనమ్మి చరించి తత్ఫలం
బుకని సుఖంతు రెప్పుడును
పొందరు నష్టము సంకయాత్ములె
న్నక చిరియింప కంతయును
నష్టము గాగ నశింతురందుచే
వికల మనస్కులై మనుట
పీఠిడి చేతయె మానవాళికిన్॥

కొండలు నమ్మకంబునకు
గ్రుడ్డితనంబొక టంట గట్టిన
మృందగుగాని నిర్లభము
మానుష బుద్ధి కృతంబటంచు మే

లందగఁ జేయుఁ జేయ దని
యాగ్రహ మూనుచు బుద్ధిభేదముం
బొందగఁజేసి నమ్మకము
పొల్లయి పోవగఁ జేయుటయ్యెడిన్॥

నమ్ముటపేతు పూర్వక ము
నం జన దెన్నఁడు బుద్ధితర్కజ
న్యమై యనన్ బాసంగదు త
నం తన నమ్మక మేర్పడున్ జెడున్
వమ్ముగు టుండవచ్చు దృఢ
వైఖరి నమ్ముట యోటి నమ్మకం
బిమ్మయిభేదముండ నగు
నిద్ది జనంబుల స్వానుభూతియా॥

గ్రుడ్డిది యంచుఁ తేరిడుచుఁ
గుంతమున్ బాసరించు కొన్న నీ
వాడ్డునుచేరు పెన్నఁడును
నుండదు కారణముండి లేకయే
యడ్డును లేని యట్టి దృఢ
మైనది నమ్మక నిన్ను గట్టుకున్
దెడ్డును వోలఁ జేర్చు నిది
తెన్ను తరింపగ నమ్ముమోసఖా !

దేహము నాని నమ్మకము
తెడ్డున లక్ష్యము వేదవేద్యమై
దేహము నందె స్వాత్మమయ
దీపముగా వెలుగొందు శంకరం
దూహలనన్ దరంగములు
నూరక పుట్టెడి సంశయంబెస
మౌనమయ్యాల్చి దాటి కను
మోయి పరాత్పరు స్వాత్మయాపునిన్॥

శివుని ప్రతీకమేది యన
స్త్రీప్రసమో మతి మేక పెంటిఁగో
భవునిఁ గొల్పు మన్న నుడిఁ
బట్టి దృఢమ్ముగ నమ్మకొల్చి సం

భవమగు సర్వ సత్ఫలము
పాయక పొందిన ధన్యులుండి రా
శివుని స్వయంభవున్ గొలిచి
సిద్ధిని పొందని వారలుందురన్॥

తన విశ్వాసము గట్టి తాఁగను
శుభోదర్శనంబు భావింపవెం
టనె సిద్ధింగను జన్మమియ్య దగుటన్
టాటోటు లేకుండ నె
ట్లని భావించిన నట్లె సిద్ధియగు నూ
గాడన్ బనేమున్ను, నో
యనఁ బల్కున్ శివుఁ డేల నమ్మి విఁక న
న్నా! నమ్ము ముమ్మాటికిన్॥

(10 వ పేజీ తరువాయి)

3. నూతన ప్రియుడు ఈ కుటుంబము
యొక్క సుఖసంతోషాదులలో సంబం
ధము పెట్టుకొనుట కిచ్చగింపడు. అంటే
ప్రేమానురాగము లుండి, మనసున్న
వ్యక్తి అయినను అతడి ప్రేమ అగ్ని
సాక్షిగా పెండ్లాడిన భార్య యందు
బిడ్డలయందు నుండును. వీరియం దుండదు.

4. ఈ బిడ్డకు సమాజములో గౌరవ
ముండదు. సమాజ అవహేళనకు గురి
అయి పిన్నవయస్సు నందే మానసిక
బాధకు లోను కావలసి వచ్చి - బ్రతుకు
నరక మగును.

5. ఈ కుటుంబమునకు సమాజములో
గౌరవము మృగ్యము

‘అంధకారములో’ పైని పేర్కొని
నట్టి ఆలోచనలు రచయిత్రి పుస్తక
ములో వెలువరించుట కడుశోచనీయము.
ఇవి సమాజప్రేమస్పృహకు భంగకర
ములై సమాజమును చెడుప్రోవలో నడి
పించుటకు దోహద మొనరించు చున్నవి.

(సశేషము)

మార్గ పద్ధతి — ఆధునిక రచనలకు

శ్రీ నా యు డు

— డా॥ ఆయ్యగారి నరసింహమూర్తి ఎం. ఏ. పిహెచ్. డి.

ఏ జీవిత చరిత్రగాని కష్టసుఖముల పరివర్తనమే అయినా ఎదలను కదలించే శక్తి యే కొద్ది పరిమితమో ఉంటుంది. అట్టి స్పందనా శక్తిగలది శ్రీ నాథుని చరిత్ర. ఆహేతువు చేతనే ఆయితవృత్తాన్ని కావ్యవస్తువుగా స్వీకరించి నిర్వచనంగా వృద్ధమైన పదములతో అనవద్యమైన పద్ధతిలో సందర్శించితిమైన ఓలుకు బడులతో సహృదయ హృదయంగిమమైన రిమజీయ శిల్పంగా శ్రీ నాథుని చరిత్రను తీర్చిదిద్దిన వారు ఆధునికులలో నొకరైన శ్రీ చిల్లా నరసింహారావుగారు. 'పురాణ మిత్యేవ న నాథు సర్వం న చాప కావ్యం నవ మిత్యవద్యమ్' అన్న కాళిదాసోక్తికి ఈ గ్రంథం స్వవిధాల తగియున్నది.

అజన్మ నిర్ధమైన దేదైనా సర్వ సాధారణంగా ఇంపుగా సొంపుగా ఉంటుంది. కనుకనే ప్రకృతి ప్రతి ఋతువునూడ నయనాభిరామంగానే చూపజులకు గోచరిస్తుంది. అదేరీతిగ అణువది నాలుగు కళలలోను గణనీయమైన అతికళలు కూడ సహజంగా అలవడి నపుడే వ్యక్తి కరణలో రామజీయకతి గోచరిస్తుంటుంది. ఈ విషయాన్ని శ్రీ నరసింహారావుగారి విధంగా చెప్పారు.

'కవనమందు కవిత, గాయకు నాదమృ, పాలితున్నరూపు పూవురంగు; నెలమిద పుట్టి నేర్చుకొనిన రాది, జన్మలోన యవ్వ జతగ వచ్చు'

శ్రీ నరసింహారావుగారు గురుముఖతః కావ్యాలేమీ చదువక పోయినా పూర్వ జన్మ సందిత పుణ్య విశేషంచేత, స్వయం కృషిచేత కథాకథనంలోనేమి పద్య రచనలోనేమి చేయి తిరిగిన వ్యక్తిలా

కనబడతారు వీరికి గల సంస్కారం ఈ యొక్క గ్రంథం చదివినా ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తుంది. వ్యతిరేకతా వ్యాపార రంగంలో ఉన్నా, ప్రవృత్తి వలన కవితా వ్యవసాయం కూడ, నాగినూ ఉభయ రంగాలలో సక్య సాచిలా రాణిస్తున్నారు.

సార సాహిత్య సామ్రాజ్య సార్వభౌమాడు, సాంద్ర సౌహృద్ సౌందర్య సౌమ్య సోమడునైన శ్రీ నాథుని జీవిత చరిత్ర వెలుగు నీడల కలయిక రెడ్డి రాజుల ప్రాపకంలో శ్రీ నాథుడెంతి ఫోగాన్ని అనుభవించాడో అనంతర కాలంలో ముఖ్యంగా గజపతులకాలంలో అన్ని కడగండ్లు అనుభవించాడు. అసలు తెలుగు సాహితీ రంగంలోనే యిట్టి విలక్షణమైన కవి మఱియొకడు కనబడడన్న అబ్బురపడ వలసిన పనిలేదు

ప్రజలను విశ్వంఖల వీరవిహారమునుండి మరల్చి, నీతిమంతము, వీర్యవంతము, నియమ సంయతమునైన సుచ్చలము నలవడఁ జేయఁగల అమలొడ్రాత్త మహామనీషులు కవివృక్షభులు అత్యుర బ్రహ్మను కనగలిగినవారు, కనిపింపఁ జేయఁగల వారు లోకమున కవులొక్కరే. వీరి సృష్టి సత్య కేవలమందరమైనది.

పాలక పాలితులకుఁగల సంబంధ మవిదిన్న మైనది. ఆ అవినాభావ సంబంధమును మఱింత సద్వినియోగ పఱుప నెప్పటికప్పుడు జవజీవములతో జాతినీ జాత్యంత మొనరించు వైతాళికుడు కవి. ఈతడు తన మనోనేత్రముతో భూత భవిష్య ద్వర్తమానముల నెఱింగి ఉచితమైన రీతిలో సంఘమును నడిపింప గల నేత. ఆకారణము చేతనే కవులు కేవ

లము ప్రజలకే కాక రాజ్యాంగ నిర్వాహకులైన పాలకులకు నేత్రముల వంటివారు.

అట్టి కవి వృక్షభులను నిరాదరణచేస్తే దేశానికి జాతికి కలుగు కష్టనష్టాలేవిధంగా ఉంటాయో సమాదరణ ద్వారా ఎంతటి సమున్నతస్థితి నందవచ్చునో శ్రీ నాథుని చరిత్ర ద్వారా మనము తెలుసుకోవచ్చును కవి శ్రేయస్సే సంఘ శ్రేయస్సు సంఘ శ్రేయస్సే ఒడుదుడుబలు లేని పాలనకు ప్రథమసోపానము ఈ విషయాన్ని కవి యిలా చెప్పారు.

కవుల కెల్లరకును దృష్ట గలిగెనేని,

జ్ఞాన సంపన్ను లౌదురు జనులుముందు జ్ఞాన ఖనులున్న దేశము జయముపొందు అనద మన్నిడు లాసత్య మరయలేరు.

సత్సక్తివాక్కు, విలుకాడు పట్టిన బాణము, పరవ్యాధిదమై తిలయూపింప వలెను అట్టి సత్సక్తి కవితాప్రాశస్త్యమును గూర్చి రచయిత ఈవిధంగా చెబుతున్నారు.

వాని (కవి) గంటముదాన పదముచనువ హృదయగుహలోనప్రీతిఖకదలి వెలుగు దేవునకు చున్నదే బుట్టి దివ్యపటిమ (40)

స్వామియనుచు నుంట స్వర్గలోకములోన స్వామి నెనడు దింపి వసుధ నిలుపు గంటమందు కొన్న కవిక సాధ్యమనియ, (95)

అశీ కవి ప్రతిభ. దానికి కారణ మిది. కవి 'తప మొనరించి మంజుల పదమృల నాదము సృష్టి చేసే దివ్య పశును' జూపును కనుకనే కుకవి చరియించు నీడలో శోభ యుంటుంది అట్టి కవుల కావ్యములను

విలువ తెలిసి చగువ విడవారు మనమంత విడిచి మనము మీద వెలుగు కవిత కవిత వెలిగినంత కాంతితో బ్రతికుండు కాంతి యున్నయపుడే కాంతి కలుగు (15)

అందుచేత అట్టి కవిశేఖరులను ఎల్లప్పుడు ప్రజలు పాలకులు కూడ నిరాదరణ చేయక సమాదరణ చూపుతూ ఉండాలి.

కవులు దేశానికి కన్నులవంటి వారు. అట్టి కన్నుల నలత్తువం చేయడం జాతికి శ్రేయోదాయకమైన పనికాదు.

ధనము కలిగియున్న ధైర్యమృ కవికుండు ధైర్యమున్న ప్రజకు దారిచూపు కవులుచూపుదారి కలకాల సౌఖ్యమృ,

కవులుదేశమునకు కనులనిజము. (117)

మంత్రి యాకాయుక్త విచక్షణాజ్ఞానం లేని హింసదేతే దేశంలో ఏరంగం లేనైనా ఏవ్యక్తి ప్రతిభాప్రాధవాలైనా అడవిని గాచిన వెన్నెలవలె, బూడిదలో పోసిన పన్నిరువలె నిరుపయోగమై పోతాయి అంగడిలో అన్నీ ఉన్నా అల్లుని నోట్లో శవి ఉందంటే యిట్టి సచివోత్తముల చిత్రప్రవృత్తి వలననే. దాన్ని గ్రంథకర్త యావిధంగా చెబుతున్నారు.

‘సాహితీ శోధ గుర్తించు సచివుడున్న కవికి కష్టాలు కంటికి కానబడవు కవిక కష్టమున్న ప్రజకు కాంతిలేదు కనుక నట్టిమంత్రి మనము కాంచవలయు’ (116)

‘నేలబట్టి చెరువునీరు నెగడియుండు మంత్రి బట్టి ప్రభుతి మనుచు నుండు’

మంచి చెడ్డలేక మంత్రి నెన్నుకొనిన ఆ ప్రజల పాట్లు కుక్కల పాట్ల కంటే కనా కష్టంగా ఉంటా యనడంలో సందేహం లేదు.

ఏ నేత బుద్ధికష్టంలోని, కాయకష్టంలోని ఘనతను గుర్తింపడో ఆ కక్కడే నరకం ప్రజలకు కనబడుతుంది.

బుద్ధికష్టమైన పొగరేగి తను వెండు

కాయకష్టమైన కండపెరుగు

కష్టయుగమునందు ఘనమెంచిచూచెడి

నేత కలుగి దేని నిరయమదియ (05)

గజపతుల కాలంలో బుద్ధివైభవానికి ప్రాధానం లేకపోవడంతో శ్రీనాథుడు

పడరాని పాట్లుపడినాడు. నేడీ భారతావనిలో అట్టి శ్రీనాథులు కేవల కవితారంగంలోనే కాక అన్ని రంగాలలోను వందల వేల కనబడతారు.

దివిలో తారకలున్నంతకాలం భువిలో మానవు లేవరైనా తమ పేరు నిలవాలని యనుకుంటే వారు తప్పకుండా కవుల నాశ్రయించాలి. వాల్మీకి కవి వృషభమే లేకుంటే సాత్విద్విష్ణ్వంశ సంభూతుడైన ఆరాముని నామ మీలోకాని కరుక పడేదే కాదుకదా! అందుకనే కవి యెల్లరకును సమాదరణయు ఉన్న చున్నాడు ఆవిషయాన్ని ‘శ్రీనాథుడు’ కృతికర్త యిలా వివరించారు.

భువిపయి పుట్టి పాలితుల

భోగ్యులఁ జేసి గతించునట్టి షో

జీవరుల యూరుపేరు లిట

నేలను బూడెను వారితోనె యా

శివుడును చెప్పలేకొడిపుడు

చెల్లిన వాడల దేశనేపన

తక్కువులకరాల నందుకొను గంటములే

యిహముక్తి నిచ్చెడిన్

చెప్పేవారిలో నేర్పు, చెప్పించు

కొనే వారిలో ఓర్పు, ప్రాజ్ఞత ఉన్న

పుడె ఏకార్యమైనా రాజింపుకు వస్తుంది.

పదము పదము కలియ భావమొనినదించు

నినదమందు రవము నేర్వవలయు

నేర్వలేని జడులు నిరేతలైయున్న

వైకరావు పరులభవ్యకృతులు (12)

‘వజ్రం వజ్రేన భిద్యతే’ అన్నట్లు పరీ

క్షించువ్యక్తి ప్రాజ్ఞుడైనంత మాత్రాన

సరిపోదు. రాగద్వేష రహితుడై మంచి

చెడ్డలను నిర్భయంగా వ్యక్తం చేయుగల

నేర్పుగలవాడై యుండాలి.

శక్తిమంతమైన కవిత్వం కావాలంటే

అది ఆనాయాసంగా లభించేది కాదు.

కనుకనే ఆంధ్రకవితా పితామహుడైన

అల్లసాని పెద్దన సత్కావ్య రచన కుద్య

త్తుడు కాగోరిన కవి వరేణ్యునకు పలువిధ

ములైన సామగ్రితో పాటు నిర్వికల్పమైన వాతావరణం ఉండాలని నిస్సంకోచంగా ‘నిరుపహతి స్థలంబు’ అన్న పద్యంలో వ్యక్తం చేశాడు రాయలును గుణగ్రహణ పారీణుడు గనుకనే కనుక వహింపకుండ కోరినవెల్ల మారుమాటాడక యిచ్చి ఓమంచి కావ్యాన్ని లోకానికి అందించాడు తాను చరితార్థుడైనాడు. ప్రజలను చిన్మయంలో ముగ్ధులు చేయిస్తున్నాడు

గురు లఘువులతో కూడిన పదముల కూర్చే పద్యం కాబోదు. బలవంతంగా వ్రాసే కవిత వీరితిగా పర్యవసీస్తుందో ఈకృతికర్త చక్కగా చెప్పారు.

కచ్చ వెనుకదోపి గంటమ్ము బరుకంగ పత్తమంత విరుగు పనికిరాక పడలిని తొడగొట్టి పడగొట్టు వానికి

కావ్యకన్య యెట్లు కరమునిచ్చు (58)

కనుక ప్రికాలా బాధితమై జగతికి మేలు కూర్చే కృతిని రచించడం మాటలతో ఆయోపని కాదు.

యథార్థమైన కళాపాటనము, తృప్తి కలిగినవ్యక్తి మానస మేరితిగా ఉంటుందో యీ క్రింది పద్యాన్ని బట్టి తెలుసుకోవచ్చును.

పొట్టుయొకలి కవ్యరు పొగులరింత

మనను ఆకలితోనమే మథనపడుచు

సార సారస్వతా సార కార నురభి

తనివిలీర త్రాగుకొఱక త్రాగుచుండ్రు (2)

అయితే ఇట్టి వ్యక్తులకు తరుణంలో తగిన అండదండలు లభించడ మనేది చాల అరుదైన విషయ మని మనకు చరిత్ర నేర్పుతున్న పాఠం.

నాడునేడు పరపాలనలో మన మేమో చాల కష్టనష్టాలకు గురియైనా మని స్వాతింత్రానికి పూర్వం భ్రాంతి పడ్డాము. పిల్లకాకి కంటే తల్లికాకి మేల న్నట్లుగా స్వరజ్య పాలనలో అక్క (తరువాయి 14 వ పేజీలో)

ప్రాచీన కవులకు సామాజిక స్పృహలేదా ?

— శ్రీ మోపిదేవి కృష్ణదేవి, ఎం. ఏ

పూర్వసాహిత్యమున సామాజికతకు చోటులేదనియు, సామాజిక స్పృహ వారికి అంతగా లేదనియు, అందువలననే నాటిసమాజము స్థితిగతులుఆసాహిత్యము వలన ప్రతిఫలింపలేదనియు కొందఱనుచున్నారు. రామాయణ భారతముల నిషయమున ఈ వాదము శత్యమిదామి. వారుఅనగా వాల్మీకివ్యాసులు నాటిసమాజమున జరిగినకథలను ఆధారముగాగొని సార్వకాలికము, సార్వజనీనము అయిన సవాతన ధర్మములను లోకమునకు ఉపదేశించినారు. వారివలె సమాజమున జరుగుచున్న సన్నివేశములను ఆధారముగాగొని 'మణియమగు రచన చేసి లోకమునకు పంపించి వలెనన్నచో మన మెంతటి కష్టము చేయవలసియున్నచో ఎవరికివారు తెలియించుకొనవలసియున్నది తరువాతి కవులు రామాయణ, మహాభారత అష్టాదశపురాణము లందలి అంశములనే ఆధారముగాగొని జనరంజకములగు కావ్యములను రచించినారు వీరి కావ్యములలో ప్రరాజేతిహాసములకు ఉన్నంత ప్రాధాన్యము వారి నాటి సాంఘిక జీవనమునకు, సామాజికని స్థితిగతులకునే లేదని ఒక వాదము.

రచయితలు రెండు తరగతులుగా నుండురు మొదటి తరగతివారు సమాజమును హరించి వ్రాయుదురు. రెండవతరగతి వారు సమాజముకొరకు వ్రాయుదురు మొదటితరగతివారు సమాజ మెట్లున్నదో తెలియదు. రెండవతరగతివారు సమాజ మెట్లుండవలెనో నూచింతురు. మొదటి తరగతివారు సమాజపు తీరు తెన్నులను సాగ్రత్తగా కమెరాతో ఫోటోతీసినట్లు రచన చేయ ప్రయత్నింతురు రెండోతరగతివారు తమకలము అనుకం చేత సామా

జిక చిత్రమును తీర్చిదిద్దుటకు ప్రయత్నింతురు నన్నయాయలైన పూర్వపుకవులు ఈ రెండవతరగతికి చెందినవారు. వారు తమనాటిసమాజము తమరచనలలో ప్రతిఫలించితిరవలె నని కోరుకొనలేదు. తమ రచనలు తమ సమాజము ఉద్ధరింపబడుటకు ఉపకరణములుకావలెనని వాంఛించి జగద్ధితమునకై రచనలు చేయు చున్నామని చెప్పినారు సామాన్యముగు లోకము తనకు దారిచూపురచనలను ఆశ్రయించునుగాని తన తీరు తెన్నులను తెలుపు రచనలను అంతగా పట్టించుకొనదు. దారిచూపు రచనలను ఆరాధించును తీరు తెన్నులు తెలుపు కావ్యములను కాలక్షేపమునకు ఉపయోగించుకొందురు. కనుకనే ఈకోణమునకు రామాయణ, భారత భాగవతాది పవిత్ర గ్రంథములకు ప్రజలలోనున్న ప్రాచుర్యము, ఆదరణ, మరియే యితర కావ్యమునకు లేదు. ఇది ప్రజల గ్రుడ్డితన మనుట వాద్యుల సతిక్రమించి వారిని నిందించుట యగును. మనకు కనిపించినదే సత్యము అనుకొనరాదుగాదా! సత్యము కనిపించునటులు మనము తీర్చిదిద్దుకొనవలసి యుండును

మన రచనలయందు మన నాటి సమాజము ఎంతవరకు ప్రతిఫలించిన దని చూచుకొనుటకన్న మనరచనలు మన సమాజపు టభ్యున్నతికి ఎంతవరకు గోహదము చేయుచున్నవో చూచు కొనుచుండుట సరైనరచయిత ధర్మము. మనకష్టములనుగూర్చి పదేపదే వర్ణించు వారికన్న మన కష్టసుఖములపై సానుభూతిచూపు వారు మిన్న సానుభూతి చూపువారికన్న మనకష్టములనుండి మనముబయటపడుమార్గముచూపగలవాడు మిన్న. సమ

గ్యలను ఎత్తిచూపిన సమాజము ప్రతిబింబించినది అని అనుకొనటకన్న ఆ సమస్యల కడతేరు సమన్వయము చూపి జాతికి చేయుత నిచ్చుట ధర్మము. ఆ సమన్వయము నేడు కనుగొనినది కావచ్చును పూర్వమే పెద్దలు దర్శించి ఈయ బడినదై యుండవచ్చు. ఒకనికి జబ్బు చేసినచో నేడు కనుగొనిన బౌద్ధము తోనే అజబ్బు నయము కావలెనని యుండదుకదా! పూర్వముఎప్పుడో పెద్దలుకనుగొనిన బౌద్ధములనాయమున వైద్యుడు నేటి జబ్బునుండి ఉపశమింప జేయుట చూచుచున్నాము కదా! నన్నయాయలట్టి పుణ్యద్రులు వ్యాసుడు దర్శించి యిచ్చిన ధర్మబైతన్యీని బౌద్ధముగా గొని తమ నాటి సమాజమునకు తెనుగు భాషను అనుపానముగాచేసి అందించిరి. అట్లే, రచయిత సామాజికమైన లోటు పాట్లనువర్ణించు వాడుకాక, ఎత్తిచూపు వాడుకాక అలోటుపాట్లను సరిదిద్దుటకు తగినబౌద్ధమును ప్రసాదింప గలవాడు కావలెను ఇది నన్నయాయలు మనకు చూపుచున్న మార్గము

(13 వ శ్రేణి తరువాయి)

రలు తీరకపోగా ఇక్కట్లకు అలవాటు పడవలసి వస్తోంది.

రెడ్డిరాజులకాలంలో 'మనసు నభిషేక మొనరించి ముతకగొల్పు సౌమ్య సౌలభ్య సౌందర్య సౌఖ్య కళ' లన్నియు గజపతుల కాలంలో అడుగంటి వేసవినడుమ నడులున్న విధమైనవి. రెడ్డి రాజులొకరికొకరే కాలవాహినిలో కలిసి పోయారు. సరియైన నేతలేక ప్రజలలో మైకమత్యము క్రమక్రమముగా క్షీణించడం చేత ఆంధ్రరాజ్యరమ ఓడ్రప్రభువుల కైతసమైంది.

ఆనంద గజపతి - సమస్యా పూరణము

— సాహిత్యకోవిద శ్రీ క్రొవ్విడి రామం, బి.వి., బి.యల్., బి.ఇడి

అవి పందొమ్మిదవ శతాబ్దపు చివరి రోజులు మోతీమహల్ సరస్వతీమహల్ గా పరిణమించిన రోజులవి తుంగభద్ర దరిని, విజయనగరంలో భువనవిజయాన్ని అధిష్టించిన అష్టదిగ్గజాలలాగే కలింగ దేశంలో గల విజయనగర సంస్థానాస్థానంలో కూడ భగవత్కవి ముడుందై నరసింహాచార్యుల వారు, సాహిత్య చక్రవర్తి కొల్లూరు శ్రీరామకృష్ణి గారు, భాషాంత వైయాకరణి పేరి కాశీనాథకృష్ణి గారు నవయుగ వైతాళికులు గురజాడ అప్పారావు పంతులుగారు మొదలైన మహావదాన్యులు, కవిత్వవతింసులు ఎంతమందో వుండేవారు. ఆశుకవిత్వ, సమస్యాపూరణం, సూరిజనమనోరంజకంగా, తరచు అక్కడ ప్రదర్శిత మాత్రావుండేవి

ఒక నాటి సభలో విద్యద్రాజశిఖామణులైన శ్రీ ఆనందగజపతి మహారాజవారు “సతతము సంతస మెసంగు సత్యవ్రతి కిన్” అనే కందపద్యపాదాన్ని సమస్యగా ఇచ్చేరు పుంఖాను పుంఖాలుగా సమస్యాపూరణాలు రాజసభని చకిరించేసేయి - సమస్యను పూరిస్తూ “సత్యవ్రతి” శతకం అనే పేరుతో శతకాలు వ్రాయవలసిన దనినీ, ఉత్తమరచనకు తగినపాఠితోషికం లభించగల దనినీ, ప్రభువులు పండితకవులను ఆదేశించేరు. ఎన్నో శతకాలు ఆరోజులలో రచించబడ్డాయి దురదృష్టవశాత్తు ఉత్తమ శ్రేణికి చెందిన శతకాన్ని ఎన్నిక చేయక పూర్వమే, ఆనందగజపతి దివంగతు లవడంచేత, యీ ఉద్యమం అలా చల్లారి పోయింది.

అయినప్పటికీ, అప్పుడు శతకాల్ని రచించిన కొంతమంది విద్వాంసులరచనలు తరువాత అచ్చుపడ్డాయి. శ్రీ పంతుల బ్రహ్మన్నకృష్ణిగారు, శ్రీ నిడదవోలు సుందరంపంతులుగారు మొదలైన వారు

రచించిన శతకాలను గురించి యీ ప్రాంతంలో సంస్కృతిపరులు కథలుగా గాథలుగా చెప్పుకుంటారు “ఆరవయింట త” కారం కలిగిన యీ సమస్యన ఇచ్చినవాణ్ణి లేక పూరించినవాణ్ణి పృథ్విపై ఆట్రేకాలం వుండరని బ్రహ్మన్న కవిగారు చెప్పేవారట - అచ్చుపడి ప్రచారంలో వున్న శతకాలలో శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసు గారిశతకం, శ్రీ భాగవతుల లక్ష్మీనారాయణకృష్ణిగారి సత్యవ్రతిశతకం ప్రచారంలో వున్నాయి - ఆనాటి ఆనందగజపతి దర్బారులో ప్రచురితమైన సాహిత్య ప్రతిభను స్థావరపులాకన్యాయంగా నిరూపించడానికి భాగవతులవారి సత్యవ్రతి శతకాన్ని గురించి నాలుగుమాటలు మనవి చేస్తాను.

ఈ శతకం 1889 వ సంవత్సర ప్రాంతంలో రచింపబడింది - నలభై సంవత్సరాల తరువాత 1929 వ సంవత్సరం మార్చి నెలలో శ్రీ భాగవతుల లక్ష్మీనారాయణకృష్ణిగారి కుమారుడైన శ్రీ లింగమూర్తిగారు, విజయనగరం శ్రీ రామానాజ విలాస ముద్రాక్షరశాలలో ఈ సత్యవ్రతి శతకాన్ని అచ్చువేయించేరు శ్రీ భాగవతుల లక్ష్మీనారాయణకృష్ణిగారు, విజయనగర మహారాజకళాశాలలో సంస్కృత పండితులుగా వుండేవారు - సంక్షిప్త రామచరితమ్, శ్రీ రామవిజయం మొదలైన సంస్కృత గ్రంథాలపేరి యితరరచనలు.

పండితమాన సైక వేద్యంగా వుండాలనే సంకల్పంతో యీజటిలమైన రచనను చేసేయగనుక, యథార్థంగా టిప్పణి కూడా కవిగారే ప్రతిపద్యానికి చేర్చి, ఆచార్యుని నిగూఢ విషయాలును చదువరులకు పరిచయంచేసేరు

మయూరుని సూర్యశతకంలాగే, యీ సత్యవ్రతిశతకం కూడ కావ్యంగనక, మంగ

ళాదీని మంగళమధ్యాని, మంగళాంతాని, అనేకావ్య సుప్రదాయాన్ని, యీ రచయితకూడా అవలంబించేరు ఆశిర్వాదుస్త్రియావస్తు నిర్దేశాలలో దేనితోనో ఒకదానితో కావ్యాన్ని ప్రారంభించవలసి వుంది. అందుచేతనే కూడా,

“శ్రీతనరక్షణ నిత్య
వ్రతదీక్షితత్వరులగు వారాహీ శ్రీ
పతి వాణీపతుల కృపన్
సతతము సంతస మెసంగు సత్యవ్రతికిన్”

అనేపద్యంలో శతకాన్ని ప్రారంభించేరు - “శ్రీతనరక్షణ తత్పరులైన బ్రహ్మవిష్ణు, మహేశ్వరుల కృపచేత, సత్యవ్రతునకు ఎల్లప్పుడూ సంతస ముప్పొంగుగాక, అనే అశిష్టులతోపాటు, కృతినాయకుని యొక్క సత్యవ్రతిత్వరూపం, సామాన్య ధర్మంచేత నిరూపింపబడినది. గనుక ఇక్కడ, “పర్యాయోక్త” అలంకారం వ్యక్తమవుతున్నదని శ్రీ కృష్ణిగారు టిప్పణితో వివరించేరు. శ్రీకారంలో రచనప్రారంభించడం ధర్మమే అయినా, యీ సమస్య ననుసరించి అలాంటి అవకాశం లేకపోవడంచేత, “శ్రీతజన” అని కావ్యాన్ని ప్రారంభించేరు - “సత్యవ్రతం” మంగళానికే మంగళం చేకూర్చేదిగా వుంటుందనుక, వర్ణకాది శుద్ధిని గురించి అంత పట్టించుకోవక్కరలేదంటారు కవిగారు

ఇంతేకాకుండా, “మరియును సమస్యా తంబగు” సర్వవ్రతి” అనుచోటున “నకర్మధారయాన్యత్సర్గీయో బహువ్రీహీ శ్చేత్ తదర్థప్రతిపత్తై” అనుభాష్యకార వచనమునుబట్టి దూషణోద్బాటనంబు, కృష్ణసర్పనాన్ వర్ణికుః అనుభాష్యకార ప్రయోగమునుబట్టి శశవిషాణ కల్పంబని యెరుంగునది కావున సర్వము అనపద్యము” అని శ్రీ లక్ష్మీనారాయణకృష్ణిగారు తమ టిప్పణి ప్రారంభదశలో వివరించేరు.

తపస్సంలా

‘వ్యాస భారతము -

నన్నయ పరిష్కారము

గ్రంథావిష్కార మహోత్సవము

స్థానిక పీఠేశలింగ పురమండలములో 1-8-1979 ఉదయము 10 గంటలకు వ్యాస భారతము నన్నయ పరిష్కారమును డాక్టర్ శ్రీ జొన్నలగడ్డ మృత్యుంజయరావు గారు, ఎం.ఎ., పహెచ్.డి. చించిన గ్రంథమును ప్రముఖ సాహిత్య శ్రీ ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాఖాధ్యక్షులు ఆచార్య డాక్టర్ జీవీజీ గారావు, ఎం.ఎ., పహెచ్.డి. గారు ఆవిష్కరించినారు.

సభకు మాజీ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు, మాజీ కానన సభ్యులు పురమండల సమాజాధ్యక్షులు శ్రీ పోతుల వీరద్రావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి

శ్రీ చేబోలు శ్రీరామచంద్రమూర్తి హర్షనగో సభ ప్రారంభించి బడినది. పురమండల ధర్మకర్తృత్వ సమితి కార్యద్యక్షు శ్రీ వై. ఎస్. నరసింహారావు రచనలను, అభిధానము వేదికపైకి ఆహ్వానించారు. శ్రీ గాడేపల్లి కృష్ణేశ్వరరావు గారు ముఖ్యాతిగా పరిచయము చేసిరి. శ్రీ గంధీ సుబ్రహ్మణ్యముగారు వేదికపై సాసీనులయిన వారి నందఱను పుష్పమాలాలంకృతులుగావించినారు.

విద్యాభ్యాసకు ఆచార్య శ్రీ దామెర్ల రామకృష్ణులు రావుగారు ఆశీర్వాదించినారు. చాకవి శ్రీ మధునాపంతుల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారు సాహితీక్షేత్రములో

ఒక గొప్ప కృషి వలన వారి నాశీర్వ దించినారు.

గ్రంథమును ఆవిష్కరించుచు డా. జీవీజీ గారావుగారు ‘వ్యాస భారతము - నన్నయ పరిష్కారము’ అను ఈ గ్రంథము వ్యాసనన్నయ భారతముల నడుమ నిర్మింపబడిన సాహితీ సౌహార్ద సేతువని, దానికి మార్గదర్శకత్వము వహించుట తన అదృష్టమని, భారత సముద్రము నండి డా. జొన్నలగడ్డ ఎన్నో ఆశీర్వాదాలను మంచి పట్టుదలతో, శ్రేయోతో వెలికినీటి రసీ అన్నారు.

పోతుల వీరభద్రరావుగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసంలో నన్నయ భారతము రచించిన రాజ్యపాండ్రవరములోనే తద్గ్రంథ ప్రాశస్త్యమును వివరించుచు రాజ్యపాండ్ర వాసియే యైన డా. జొన్నలగడ్డ రచించిన పరిశోధన గ్రంథము ఆవిష్కరింప బడుట అత్యంతము సముచితమన్నారు ఈ గ్రంథము విద్యార్థులకే కాక పండితులకు నైతము మార్గదర్శకముగా ఉన్న దన్నారు.

భీమవరం నన్నయ విద్యాపీఠాధ్యక్షులు, డాక్టర్ పెనుమత్త వేంకటరాజు గారు నన్నయ భారతమును సమంపాదముగా పరిశోధనచేసి ఎన్నో నూతన విషయాలు చెప్పిన డా. జొన్నలగడ్డ మిక్కిలి ప్రశంసనీయుడని పలికి వారికి సర్వ విద్య దామోదముద్రతో ‘భారతాచార్య’ అను బిరుదమును బ్రకటించినారు

మహా విద్యత్కవులు శ్రీ వెంపరాల సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు ఈ పరిశోధన గ్రంథము పరిపూర్ణమై పురివిప్పి యాడు వెనుకలది భాసిల్లుచున్న దన్నారు.

ప్రముఖ సాహితీ విమర్శకులు శ్రీ మల్లంపల్లి శరభేశ్వరశర్మగారు కొండవంటి వ్యాసభారతమును కోవెలవలె మార్చిన మహాశిల్పి నన్నయయని, ఆ నన్నయ శిల్పవైరుష్యమును ఈ గ్రంథము కూలంకషముగా ప్రకటించుచున్నదని, పరిశోధనల విషయమున తనకు ఈ గ్రంథము శిల్పి కల్పించినదని, ఒక పరిపత్తు చేయదగిన మహాకార్యమును శ్రీమృత్యుంజయరావుగారు ఒక్క చేతి మీదుగా చేసిరిని ఈ గ్రంథమునకు స్వర్ణ పదకమిచ్చి గౌరవించుట ద్వారమున ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము వారు ప్రశంస కియులని ఉద్ఘాటించినారు

ప్రభుత్వ కళాశాల పిన్సీ పాల్ శ్రీ ఆర్. యస్. సుదర్శనం తమ ప్రసంగాములో శ్రీమృత్యుంజయ రావు ఈ గ్రంథము ద్వారమున సాహిత్యమునకు గొప్ప సేవ చేసిరిని అన్నారు

శ్రీ చేబోలు చిన్మయ బ్రహ్మకవి, ఎస్. రామాచారి, గ్రంథ ప్రాశస్త్యమును వివరించుచు ప్రసంగించిరి శ్రీ ధనశ సరసింహ శర్మ శ్రీ జొన్నలగడ్డ ఎంతో పరిశ్రమ చేసి రచించిన యీ గ్రంథము ప్రతి గ్రంథాలయములోను ఉండవలసినదని అన్నారు శ్రీ నిమ్మలపూడి వీరాజు తెలుగును ప్రాప్తపించవలసిన అవసరమును వివరించిరి

గ్రంథకర్త శ్రీమృత్యుంజయరావు గారు తొలుత కృతిభర్త శ్రీ వేణుగోపాల స్వామి వారికి, భారతకర్త నన్నయకు జోహారు లిప్పించి, తన్నా విధముగా సత్కరించిన రాజమహేంద్ర పురవాసులకు ఛందోరూపములో తమ కృతజ్ఞత తెలిపినారు. తన ద్వారమున శ్రీ నన్నయనే వారు సత్కరించినట్లు తాను భావించుచున్నానని పలికినారు. తనకు

ఘన సమ్మానము చేసిన శ్రీ గ్రంథి సుబ్రహ్మణ్యము గారి బౌద్ధార్యమును కొని యాడి గ్రంథకర్త వారిని ఆశీర్వదించి నారు. తమగ్రంథము విషయమున ఎరరి కైనను అభిపాయ భేదమున్నచో దానికి 'లోలోభిన్నరుచి' యన్నదే తమ సమాధాన మని గ్రంథకర్త అన్నారు.

వేదాశిస్సులు జరగుచుండగా శ్రీ గ్రంథి సుబ్రహ్మణ్య దంపతులు గ్రంథకర్త దంపతులకు నూతన పట్టవస్త్రములు సమర్పించి, గ్రంథకర్తను రు 116 లతో దుక్కాలువతో సత్కరించి నారు.

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యముగారు వేదిక కేంద్రమున నాసీనులైన వారి నందఱను కాలువలతో సత్కరించి నారు. గ్రంథకర్త తనయుడు శ్రీ జూన్నలగడ్డ సత్యనారాయణ తల్లి దండ్రులకు నూతన వస్త్రములు సమర్పించి పూజ గావించి, శ్రీ యస్వీజోగారావుగారిని నూతన వస్త్రములతో సత్కరించెను.

సభా ప్రారంభమునకు ముందు గ్రంథకర్త దంపతులు శకుంతలా మృత్యుంజయ రావులను వారి గృహమునుండి పురమండి రము వఱకు మయూరాకారముగా

నెలరక రింపబడిన శ్రీమృ రథములో మేళ తాళములతో నూరేగించి తీసికొని వచ్చి నారు.

దీనికి ముందటి దినమున 10-8-1979 ఉదయము స్థానిక శ్రీ వేణుగోపాల స్వామి ఆలయములో శ్రీ స్వామి వారికి గ్రంథకర్త మృత్యుంజయరావు గారు పత్నీ సమేతముగా, గ్రంథి సుబ్రహ్మణ్య దంపతుల సహకారముతో గ్రంథమును పూజా పురస్కరముగా, కాస్త్రోక్తముగా అంకితము గావించినారు.

1979-80 బి. వి. అండ్ కో., వారి ప్రచురణములు

Telugu Five Pandits Notes Intermediate

I Year	గద్యభాగము నోట్సు	రు. 6 - 50
„	ఉపవాచకము నర మేధము నోట్సు	రు. 3 - 00
II Year	పద్యభాగము నోట్సు	రు. 8 - 50
„	నాటకము ఆశ్వత్థామ నోట్సు	రు. 3 - 00

ENGLISH

I Year	English Notes (Prose & Poetry)	రు. 7 - 50
„	Select short stories (Nondetailed)	రు. 1 - 50
II Year	English Notes (Prose & Poetry)	రు. 6 - 75
„	Tales from Home and Abroad [(Nondetailed)]	రు. 1 - 50

ద్వితీ తరగతులు

B. Com. II Year Telugu Notes	
(Old Poetry with text)	రు. 7 - 00

B. A. II Year Telugu Notes	
(Old Poetry with text)	రు. 7 - 00

* * * రెండును వారమురోజులలో వెలువడుచున్నవి.

ప్రతిమ	B. Com. II Year నాటకము నోట్సు	రు. 3 - 00
బలరామ విజయము	„	రు. 3 - 00

స్వప్న వాసవదత్తము, సుభద్ర	B.A. II Year నాటకము నోట్సు	రు. 6 - 00
---------------------------	----------------------------	------------

For Copies :-

B. V. & CO., 6-8-7. Tyagaraja Nagar, Rajahmundry.

